

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

32'nci Toplantı

9 Temmuz 2019 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- On Birinci Kalkınma Planı'nın Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmasındaki gecikme ile Komisyonunda görüşülme usul ve esaslarına ilişkin görüşmeler

III.- KARARLAR

A)ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- On Birinci Kalkınma Planının (2019-2023) Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin (3/777) Komisyonunda görüşülme usul ve esaslarına ilişkin karar

IV.- SUNUMLAR

1.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın, On Birinci Kalkınma Planının (2019-2023) Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/777) hakkında sunumu

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın sunumunda On Birinci Kalkınma Planı'nın hazırlanmasıyla ilgili süreç hakkında bilgi alamadıklarına ve müzakerelere sosyal tarafların

da çağrılmasını talep ettiklerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

32'nci Toplantı
9 Temmuz 2019 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 15.34'te açıldı.

On Birinci Kalkınma Planı'nın Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmasındaki gecikme ile Komisyonunda görüşülme usul ve esaslarına ilişkin görüşme yapıldı.

On Birinci Kalkınma Planının (2019-2023) Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin (3/777) görüşmeleri sırasında,

Bölümler üzerinde konuşma sürelerinin Komisyon üyeleri için yirmişer dakika, Komisyon üyesi olmayan milletvekilleri için onar dakikayla sınırlandırılması;

Söz verme sırasında Komisyon üyelerine öncelik verilmesi;

On Birinci Kalkınma Planı'nın sunumunun yapılmasının ardından görüşmelerin 2 bölüm hâlinde yapılması;

Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz kaydı taleplerinin ilgili günlerde görüşmelere başlanılmasını takiben bir saat içinde bizzat Başkanlığa başvurmaları suretiyle yapılması;

İç Tüzük'ün 33'üncü maddesine göre tam tutanak tutulması hususları,

Kabul edildi.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay tarafından, On Birinci Kalkınma Planının (2019-2023) Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/777) hakkında sunum yapıldı.

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Fuat Oktay'ın sunumunda On Birinci Kalkınma Planı'nın hazırlanmasıyla ilgili süreç hakkında bilgi alamadıklarına ve müzakerelere sosyal tarafların da çağrılmasını talep ettiklerine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 17.40'ta toplantıya son verildi.,

9 Temmuz 2019 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.34

BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınıımızın çok değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Salt çoğunluğumuz vardır.

Komisyonumuzun 32’nci Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde (3/777) esas numaralı, 2019-2023 dönemini kapsayan On Birinci Kalkınma Planı’nın sunulduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi bulunmaktadır.

On Birinci Kalkınma Planı’yla ilgili Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımızın Komisyona sunuşları olacaktır ancak sunuşa geçmeden önce Kalkınma Planı’nın Komisyon görüşme usul ve esaslarına yönelik bazı hususları okuyup oylarınıza sunmak istiyorum. Ancak görüyorum ki usulen söz isteyen arkadaşlarımız var. Önce onlara söz vereceğim.

Sayın Kuşoğlu, buyurun.

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- On Birinci Kalkınma Planı’nın Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmasındaki gecikme ile Komisyon görüşme usul ve esaslarına ilişkin görüşmeler

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, 2019-2023 yıllarını kapsayacak olan On Birinci Kalkınma Planı normalde geçen yıl Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması gereken bir plandı, bu sene uygulanması gerekiyordu. Çok da önemli fakat geçen yıl seçimler nedeniyle gecikmesini bir nebze anlayabiliyorum fakat bu saate kadar -yani 2019’un 7’nci ayında- ve Meclisin normalde tatil olması gereken bir zamandayız, böyle bir zamanda getirilmesini, bir iktidar değişikliği olmamasına rağmen- bu kadar geciktirilmesini anlamak mümkün değildir.

Bundan sonrasıyla ilgili olarak, 3067 sayılı Kalkınma Planlarının Yürürlüğe Konması ve Bütünlüğünün Korunması Hakkında Kanun’a uyulmasını özellikle istirham ediyorum. Normalde, biliyorsunuz, kalkınma planlarına bizim mevzuatımız çok önem verir, Anayasa’mız çok önem verir. Plan ve Bütçe Komisyonunda yirmi gün görüşülmesini emreder, yirmi günle sınırlamıştır. Diğer kanunlar gibi değil. Genel Kurulda da sekiz gün içerisinde Genel Kuruldan çıkmasını arzulamıştır. Yani bunun anlamı, özellikle Plan ve Bütçe Komisyonunda bunun çok teferruatlı olarak görüşülmesi, analiz edilmesi, gereken önergelerin verilip değişikliklerin yapıp diğer mevzuatla uyum sağlanmasıdır.

Özellikle buna uyum sağlanmasını, kanuna uyulmasını özellikle istirham ediyorum. Bu saate kadar geciktirilmesini, Meclisin kapanacak olduğu bir tarihte getirilmesini de kalkınma planlarına yeterince önem verilmemesi olarak değerlendiriyorum maalesef.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, değerli bürokratlar, basın değerli emekçileri; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Ben, Bülent Bey’in söylediklerinin tekrarına düşmeden şunu söyleyeceğim: Şimdi, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, 3067 sayılı Yasa “Kalkınma planları Devlet Planlama Teşkilatı tarafından kendi kuruluş ve görevleri hakkında mevzuata göre hazırlanarak Cumhurbaşkanınca imzalandıktan sonra Meclise sunulur.” der. Şimdi DPT olmadığına göre -Kalkınma Bakanlığı da artık söz konusu değil; şimdi yeni bir dönemdeyiz, yeni bir hükümet sistemi var- bu nasıl hazırlandı yani hangi kurum hazırladı, hangi alt birim hazırladı, nasıl bir çalışma yöntemi uyguladınız? Bununla ilgili kamuoyuna bugüne kadar herhangi bir açıklama yapmadınız.

Sayın Başkan, ben, bu sunuşa geçmeden önce en azından bunun nasıl hazırlandığını, hangi kurumsal yapının, Cumhurbaşkanlığı altında mı, nerede, artık hangi birimde nasıl hazırlandığına dair Komisyonumuza ve dolayısıyla kamuoyuna bir bilgilendirme yapılmasını talep ediyorum.

Diğer bir sorum da Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı: Şimdi bir önceki Kalkınma Planı’na baktığımızda hedeflerinin hiçbirini neredeyse tutturamadık gerek demokrasimiz anlamında gerek ekonomimiz anlamında ve bu anlamda baktığımızda da bu Kalkınma Planı da sunulması gereken tarihten neredeyse bir yıla yakın süre -geçen yıl en kötü olasılıkla sonbaharda sunulmuş olması gereken bir kalkınma planı- gecikmeyle sunuldu. Bu dahi, bu Kalkınma Planı’nın ciddiyetine halel getirebilecek bir durum değil midir? Neden bu kadar geç kaldınız? Bununla ilgili de bir bilgilendirme yaparsanız ona göre tekrar söz almak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yılmaz...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Ben de benden önceki konuşmacıları tekrar etmek babında aynı şeyleri söyleyeceğim.

Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı 1 Temmuz 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmüş ve karara bağlanmış. Dolayısıyla şu anda neredeyse bir yıldan fazla bir süre bir gecikme söz konusu. Mademki bir yıl geciktik, o zaman... Bu 250 sayfalık doküman dün öğleden sonra bize e-mail ortamında geldi. Bizim bunu okuyup, anlayıp, irdeleyip sorularımızı hazırlamamız bir zaman alacak. Niye bu kadar kısa bir zamanda? 3067 sayılı Yasa’da “Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulduktan sonra yirmi dört saat içinde görüşülür.” diyor. Dolayısıyla eğer mümkünse bunun geriye çekilip, bize en azından bir haftalık bir süre verilip ondan sonra bunun görüşülmesini ve burada sunumun yapılmasını talep ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Yasa zaten böyle bir süreyi veriyor. Beş tam gün net bir süre veriyor yasa. Dolayısıyla beş tam gün sonrası görüşmelere başlayacağız.

Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bekaroğlu, buyurunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, arkadaşların söylediklerini tekrarlamayayım. On Birinci Kalkınma Planı’nın gerçekten bir yıl önce görüşülmesi gerekirdi. Görüşmedik. Birçok konuda böyle yapıyoruz, nedense? İşte önemli düzenlemeler var. İşte Meclis tatile giriyor, üç gün var, hadi koşturuyoruz. Ne oluyor? Yani gerçekten yangından mal mı kaçırıyoruz, niye böyle? Şu kadar zaman geçti, bunları oturup konuşacak, tartışacak vaktimiz vardı. Yine var. Bir sene plansız gidiyoruz, bakın değil mi? 1 Ocakta mı yürürlüğe girecekti On Birinci Plan? Girmedi, Hükümet çalışmaya devam ediyor. Ne oldu? Şimdi niye hemen bu hafta görüşeceğiz? Gelecek hafta Genel Kurula aşağı yukarı bir gün ayırmışlar. Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu bir çalışma planı da dağıtmış kendi mensuplarına. Niye böyle bir şey yapıyoruz? Bunu gerçekten anlamakta zorluk çekiyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Plan ve Bütçe Komisyonu, yani işte olayı meşrulaştırmak için göstermelik bir yer değil ki, böyle bir şey değil arkadaşlar. Kendi kendimize hakaret etmeyelim. Neticede de şu görüştüğümüz şey -bakın, bütçe görüşüyoruz bir yıl geçerli değil mi- beş yıllık, ekonominin anayasası. Kanunlar var. Bakın, bu kanun ne diyor? Herhangi bir kanuni düzenleme yapılırken, yasa düzenlenirken bu yasanın kalkınma planına aykırı olup olmadığının tespit edilmesini Plan ve Bütçe Komisyonuna veriyor. Temel bir şey görüşüyoruz burada. Sıradan, çok basit bir şey görüşmüyoruz. Beş sene ekonomi ne olacak, ne olmayacak, neleri öngörüyoruz, kaynaklar nasıl dağıtılacak, çok önemli bir konuyu görüşüyoruz ama milletvekillerinin hiçbir şekilde zamanı olmadan, bir şeyle gelecek, tartışamayacağız, konuşup gideceğiz. Bu yanlış bir şey.

BAŞKAN – Niye öyle oluyor, nasıl öyle oluyor, anlamadım Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlarım, yapılacak doğru iş...

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, bakın, yasa gayet açık. Şimdi 3067 sayılı Yasa diyor ki: “Plan gelir gelmez yirmi dört saat içerisinde Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı Komisyonu toplar.” Neticede geldi ve topladık biz bunu. Ve beş tam gün geçmesi gerekiyor ki müzakerelere başlayalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, ben nasıl anladığımı anlatıyorum. Yani siz öyle anlamış olabilirsiniz. Ben de Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – 3’üncü maddenin birinci fıkrası açısından, yılbaşından bu tarafa bizim geçirdiğimiz bütün kanunların buna göre denetlenmesi gerekiyor. Bir sürü kanun yaptık.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, şimdi elimizde bugün Genel Kurulda görüşülecek bir yasa var. Ziya Altunyaldız kardeşimiz çok çalışkan, yasaların, tekliflerin hepsini hazırlıyor. Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanun Teklifi. Bakın, bu teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmedi. Bu teklifin Kalkınma Planına uygun olup olmadığının bu kanun gereği burada görüşülmesi gerekirdi. Sayın Başkanım, planın olmaması çok önemli bir şeydir, çok basit bir şey değil. Bu ülkenin gelenekleri var, Anayasa’sı var, kanunları var. Yani bunu biz burada söylemek durumundayız. “Biz böyle yaptık, keyfi bir şekilde böyle yaptık.” olmaz.

Son bir şey, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısını burada görmüşken şey yapalım: Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, size sorular yöneltiyoruz. Cevap vermiyorsunuz ya da içeriğiyle ilgili... Varlık Fonu’yla ilgili size soru sordum. Varlık Fonu 1 milyon avro borçlanacak, bunun için, işte, 2 tane

bankayı aracı kıldı filan. Sordum “Ne borcu, ne olacak?” falan diye. Bana, Varlık Fonu Kanunu’nun bir maddesini yazdınız ve yolladınız. Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, bu Varlık Fonu Kanunu Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşüldü ve ben Plan ve Bütçe Komisyonun üyesi olarak bütün maddelerini biliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Siz sadece benimle alay etmediniz, Türkiye Büyük Millet Meclisiyle alay ettiniz.

BAŞKAN – Lütfen, arkadaşlar...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, siz hâlâ... Hani diyorsunuz ya “bürokratik vesayet”... Bir bürokrat olarak seçilmiş hizmete... “Böyle bir yetkimiz var.” dediniz. Yapmayın böyle bir şey Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım. Böyle bir hakkınız yok sizin.

BAŞKAN – Sayın Sındır, buyurun lütfen.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan teşekkür ediyorum.

Aslında hepsi... Tekerrürden kaçarak söz almak istedim. Bize az önce şu spiral ciltli 2019-2023 Kalkınma Planı salt, sade bir ifadeyle dağıtıldı. Oysaki Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı bunu bu şekliyle ciltleyerek... Bir de özellikle şunu istihdam ediyorum: Bu, sonuçlanmamış, sonlanmamış bir çalışma. Bu Meclis Genel Kurulunda onaylandıktan sonra ancak bu hâliyle... Sunum da ciltlenebilir. O, özenin bir göstergesidir. Teşekkür ediyorum ama en azından “taslak” ifadesinin bu metinde olması gerekir. Sanki taslak değilmiş gibi...

BAŞKAN – Onu ben çıkarttırdım efendim. Çünkü, daha önce buraya gelen Varlık Fonu’yla ilgili de bir tartışma söz konusu olmuş. “Taslak bir rapor buraya gelir mi?” şeklinde ifadeler olmuş. Zaten “taslak” diye ilk sayfaya konmuş ve dolayısıyla onun çıkartılması gerektiğini ben ifade ettim efendim, o sorumluluk bana ait.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan, şu şeye bakan, Meclis Genel Kurulundan da onaylanmış, ülkenin kalkınma planı olarak bir algıya kapılabilir diye düşünerek söylüyorum.

Ben aslında bu 2014-2018 planının sonrasında, geride bıraktığımız yedi sekiz ay içerisinde plansız, hedefsiz ve amaçsız bir dönemi de geride bıraktık. Esasen bu dönemde de birçok kanun teklifi geldi, devletin doğrudan bütçesini ilgilendiren, gelirleri ve giderlerini etkileyen birçok madde, hüküm gündeme geldi ancak plan olmadığı için... Kalkınma planına uygunluk ki bu, 3067 sayılı Kanun’unun 3’üncü maddesi, kanun tekliflerinin kalkınma planına uygunluğunu düzenleyen maddesi gereğince normalde her konu, özellikle kamu harcama ve gelirlerinde artış veya azalış gerektiren bütün kanun tekliflerinin Komisyonumuza gelmesi gerekirken böyle bir dönem de yaşamadık ve gittikçe de ekonomik anlamda daha bir darboğazın içerisine gider hâle geldik plansız, programsız yol yüründüğü için.

Bunları ifade etmek istedim. Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, kalkınma planıyla ilgili tabii tüm arkadaşlarımızın görüşlerini alacağız. Ben sadece usul açısından söz verdim ama o usulden de çıktık açıkçası. Dolayısıyla, esasa girmeye başladık.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yapmayın ya, usul konuşuyoruz işte Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar ya!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ama her lafımıza cevap vermek mecburiyetinde değilsiniz.

BAŞKAN – Dolayısıyla ben...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Konuşmayalım o zaman, hiçbir şey demeyelim.

BAŞKAN – Öyle bir şey demedim ya, lütfen Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ama her lafımızı ağızımıza...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) - Her konuya itiraz ediyorsunuz.

BAŞKAN – Ben ses bile çıkartmadım ya. Usul dışı birçok şey söylendi, sustum ben. Yine konuşacaksınız, tartışacağız. Bu konuda bir tereddüdünüz olmasın.

Ben çok teşekkür ediyorum.

Sayın Katircioğlu, buyurun. Son olarak size söz veriyorum usul açısından ve başlayacağız gündemimize.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Yani, sadece bu kalkınma planıyla ilgili olarak değil söyleyeceğim. Esasında biz burada kanunları da böyle yeteri kadar inceleyemeden, araştırmadan, nereye denk düştüğünü değerlendiremeden bu kanunlar gelip geçiyor. Buradaki çoğunluk, mutlak çoğunluk kanunların geçmesini sağlıyor.

Şimdi, fakat kalkınma planı bu. Yani kalkınma planı bütün politika yapıcılarının, işte ne bileyim, iktisadi aktörlerin önümüzdeki dönemlerle ilgili olarak nasıl düşünmesi gerektiği, nasıl bir vizyon içinde bakması gerektiğini söyleyen bir metin. E, bu metni bırakın, iktisadi aktörlerin neyi ne kadar değerlendireceğini bizim değerlendirme zamanımız yok diye düşünüyorum. Yani bunların böyle yapılması gerekiyor mu, bu kadar hızla, bu kadar süratle yapılması gerekiyor mu? Ben doğrusu çok emin değilim ve yani yine oylarla geçecek belki ama ben bu eksiklik kayda geçsin diye düşündüm.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum efendim.

Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, kalkınma planının Komisyon görüşme usul ve esaslarına yönelik bazı hususları okuyup oylarınıza sunacağım.

Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; öncelikle hepinizi hürmetle selamlıyorum.

On Birinci Kalkınma Planı'nın geciktiği bir gerçek. Tabii, bunun mutlaka nedenleri var, gerekli cevaplar verilir. Ayrıca, tüm arkadaşlarımızın vurguladığı üzere kalkınma planları çok önemli ki bir de Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ilk kalkınma planı olacak, o açıdan da önemli bir yük.

Usul açısından da şunu diyeceğim: Herhâlde Sayın Başkanım, 3067 sayılı Kanun'u uygulayacağız, bugün bir görüşme yok, sadece sunum var.

BAŞKAN – Evet.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Beş gün sonra görüşmelere başlayacağız. Yeni bir usul ihdas söz konusu değil, yani bunu ifade etmek için söz aldım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan, bir şey söyleyeceğim, bir cümle.

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, 3067’nin ben de özellikle uygulanmasını istedim, Mustafa Bey de ona işaret etti. Ama beş günlük bir süre veriyor 3067, diyor ki: Sunumdan beş gün sonra görüşmelere başlanır. Beş günün gerekçesi şudur: Beş gün içerisinde çalışılsın, oturtsun diğer kanunlarla, bütçeyle ve ilgili tüm mevzuatla bir paralellik sağlansın. Bu süre içerisinde de, normalde Plan ve Bütçe Komisyonunun başka bir iş yapmaması lazım. Biz yarın çok önemli bir torba kanun görüşeceğiz, onun muhalefet şerhini hazırlayacağız vesaire. Yani bazı şeyler kanunda yazmaz, 3067’de yazmaz ama bunun da bu şekilde ele alınması lazım. Yani 3067’ye aslında uymuyoruz. Demin söylemedim özellikle ama şu anda söyleme ihtiyacı hissettim: Biraz daha bu konuda hassas olmamız gerekir, gerçekten hassas olmamız gerekir. Kalkınma planları önemlidir, hepimizin önem vermesi lazım. Biz muhalefet olarak da bunun geçmemesi değil, daha kaliteli, daha nitelikli bir hâle getirilmesi için çaba göstereceğiz.

Bir konuyu da söz almışken belirtiyim: Geçen hafta tekrar yazdım, Varlık Fonu ve Merkez Bankası sunumlarının bir an önce yapılması lazım. Hem Meclis Başkanlığına yazdım hem size yazdım, bildirdim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum arkadaşlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Efendim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yine yasaya bir referans vermek istiyorum müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu görüşmelerin kesintisiz yapılacağını emrediyor yasa.

BAŞKAN – Doğru.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yani, aslında bugün itibarıyla yirmi gün içinde bunu kesintisiz olarak yapmamız gerekiyor. Yani bugün başlamıştır ve bu beş gün bizim inceleme süremiz ve yirmi gün boyunca kesintisiz yapılabilir yani yirmi günde nihayete erdirmesi gerekiyor Komisyonun.

Ama siz yarın gerçekten bir torba için Komisyonu topluyorsunuz. Yani bu beş günü bize niye vermiş yasa? Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının yapacağı sunum üzerine, beş gün boyunca Komisyon üyelerinin çok kapsamlı çalışması için bu süreyi bize verdi. Ama siz bizi en az üç gün boyunca otuz maddelik bir torba yasa üzerinde çalıştıracaksınız, beş günün üç günü öyle gidecek. Sayın Başkan, bu açıdan yarınki bu torba yasa görüşmelerini tekrar değerlendirmeniz önemlidir ki biz bu yasanın emrettiği bu beş günü bu kalkınma planı için çalışarak geçirebilelim.

Diğer bir konu, siz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcıma birazdan söz vereceksiniz ama öncelikle usul oylamasına geçmeden bizim görüş ve önerilerimize bir açıklama yaparsa ona göre bir yeterlilik verilmiş olur, siz oylamaya geçersiniz. Benim önerim de odur. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın şimdi sorularımıza, usule yönelik görüşlerimize...

BAŞKAN – Usule yönelik görüşler müsaade ederseniz o taraftan değil, onun kararını biz veririz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Biliyorum, ben sizden talep ediyorum zaten.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu yönde talep ediyorum

Bir de yarınki torbayla ilgili görüşlerinizi de merak ediyorum çünkü yasa emrediyor, bu beş günlük süre bunu çalışmamız için var.

BAŞKAN – Ona açıklık getireceğim.

Değerli arkadaşlar, yasa şunu söylüyor: Sunuş alınır, yirmi dört saat içerisinde Plan ve Bütçe Komisyonunu toplantıya çağırır ve arkasından beş günlük, beş tam günlük bir ara verilir, bu beş tam günlük aradan sonra kesintisiz bir şekilde bu planla ilgili çalışmalar, görüşmeler tamamlanır.

Buradaki beş günde Genel Kurulda çalışmalar varsa onlara katılıyorsunuz, geçmişe baktığımızda, geçmişte de plan çalışmaları esnasında verilen o beş gün aradaki bölümde görüşmelerin yapıldığını da görüyoruz. Dolayısıyla bir görüşmeyi, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı herhangi bir kanun teklifini gündeme alamaz gibi bir ifade yok burada. Burada ne var?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Kesintisiz” niye diyor?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aralıksız görüşülür...

BAŞKAN - Kesintisiz... Şu olabilir: Süreci başlattık, sunuşu aldık, beş gün ara veriyoruz, bu beş gün arada siz Meclis Genel Kurulundaki toplantılara da katılıyorsunuz...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Aralıksız” diyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Niye veriyorsunuz bu arayı? Çalışmamız için veriyorsunuz.

BAŞKAN – Yasa şunu söylemiyor, hiçbir şekilde Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı başka bir görüşme yapamaz demiyor burada. Dolayısıyla bu beş günlük süre ne için veriliyor? Beş günlük sürenin verilme nedeni, neticede bu plan çalışmaları, planla ilgili dokümanları sizin incelemenize yönelik verilen bir süre. Dolayısıyla bu beş günlük süre içerisinde eğer gerçekten Plan ve Bütçe Komisyonu hiçbir çalışma yapmayacak olsaydı bu da açık bir şekilde kanuna zikredilirdi diye düşünüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İsterseniz katılırsınız...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bazı şeylerin zikredilmesine gerek yok Sayın Başkanım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Aralıksız görüşülür.” diyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tatile girmez Meclis, onu kastediyor.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

III.- KARARLAR

A)ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- On Birinci Kalkınma Planının (2019-2023) Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin (3/777) Komisyonunda görüşülme usul ve esaslarına ilişkin karar

BAŞKAN - Değerli Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Kalkınma Planının Komisyon görüşme usul ve esaslarına yönelik bazı hususları okuyup oylarınıza sunacağım.

Bölümler üzerinde konuşma sürelerinin Komisyon üyeleri için yirmişer dakika, Komisyon üyesi olmayan milletvekilleri için onar dakikayla sınırlandırılması; söz verme sırasında Komisyon üyelerine öncelik verilmesi; On Birinci Kalkınma Planı'nın sunumunun yapılmasının ardan görüşmelerin iki bölüm hâlinde yapılması -çünkü iki bölüm hâlinde verilmiş, geçmişte de uygulanan yöntem bu- Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz kaydı taleplerinin ilgili günlerde görüşmelere başlanılmasını takiben bir saat içinde bizzat Başkanlığa başvurmaları suretiyle yapılması; İç Tüzük'ün 33'üncü maddesine göre tam tutanak tutulması hususlarını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, şimdi sunuşlarını yapmak üzere Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız Fuat Oktay'a söz vermek istiyorum.

Buyurun Sayın Oktay.

IV.- SUNUMLAR

1.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın, On Birinci Kalkınma Planının (2019-2023) Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/777) hakkında sunumu

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun çok değerli üyeleri; ben hemen başlamadan önce, özellikle bazı soruların cevaplarının sunum içerisinde olduğunu ifade etmek istiyorum.

On Birinci Kalkınma Planı'nın görüşülmesi vesilesiyle Sayın Cumhurbaşkanımız ve şahsım adına heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

2019-2023 dönemini kapsayan On Birinci Kalkınma Planı'nın ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Uzun vadeli kalkınma sürecimizin yeni bir aşamasının ilk beş yıllık adımlarını atmak üzere Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleriyle, sizlerle bir araya gelmekten duyduğum mutluluğu ifade ederek konuşmama başlamak istiyorum.

2019-2023 dönemini kapsayan On Birinci Kalkınma Planı, 8 Temmuz 2019 tarihi itibarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ilk kalkınma planı olan On Birinci Kalkınma Planı, on beş yıllık bir perspektifle hazırlanmıştır. Malumlarınız olduğu üzere, 2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planı'nın uygulama süresi geçtiğimiz yıl dolmuş ve planlı kalkınma çalışmalarımızın devamını oluşturacak On Birinci Kalkınma Planı içinde bulunduğumuz 2019 yılını da içerecek şekilde Sayın Cumhurbaşkanımızın onayının ardından yüce Meclisimizin onayına sunulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her alanda bir değişim ve dönüşüm öngören On Birinci Kalkınma Planı, Türkiye'nin kalkınma vizyonunu ortaya koyarak milletimizin temel değerlerini ve beklentilerini karşılamak üzere, uluslararası konumunu yükseltmek ve halkımızın refahını artırmak için temel bir yol haritası olacaktır.

Kalkınma Planı, belirsizliklerin arttığı, uluslararası iş birliklerinin çeşitlenerek daha karmaşık bir hâle geldiği, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından ekonomik ve siyasi güç dengelerinin hızlı bir biçimde değiştiği, küresel düzeyde yeniden dengelenme sürecinin devam ettiği, siyasi ve ekonomik düzlemde yeni güç ve çekim merkezlerinin olduğu bir ortamda hazırlanmıştır. Günümüzde ülkeler kalkınma ve ekonomik büyüme süreçlerini çok daha stratejik bir yaklaşımla yönetmekte, önemli iş birlikleri geliştirmekte, kritik teknolojilerdeki yetkinliklerini artırmakta ve ekonomik tercihlerinde daha planlı bir yaklaşım benimsemektedir. Bu durum, uzun vadeli öncelikleri görmeyi kolaylaştıran kalkınma sürecinin planlanmasına her zamankinden daha fazla ihtiyaç oluşturmaktadır. On Birinci Kalkınma Planı böyle bir ortamda, ortak hedeflere yönelen yoğunlaşma stratejilerinin uygulamaya konulması yoluyla orta ve uzun vadede ekonomik ve sosyal kaynakların artırılarak daha üretken alanlara yönlendirilmesi için yol gösterici bir işlev üstlenecektir. On Birinci Kalkınma Planı, her alanda verimliliği artırarak, millî teknoloji hamlesiyle uluslararası düzeyde rekabet gücü kazanmasına yönelik daha fazla katma değer üreten bir ekonomik ve sosyal kalkınma süreci öngörmektedir. Planda hukukun üstünlüğü, güçlü demokrasi ve sürekli geliştirilen temel hak ve hürriyetler, kalkınma çabamızın taşıyıcı sütunları olarak benimsenmekte, ekonomide istikrar ve sürdürülebilirlik, beşeri, sosyal ve mekânsal gelişme alanlarında refahın artışı ve adil paylaşım ile süreklilik arz eden bir gelişmişlik yönelimi öncelikli amaçlar olarak ortaya konulmaktadır. Bu çerçevede Kalkınma Planı, diğer politika dokümanları ile stratejik planların hazırlanmasında tüm kurumlara, önceliklerini belirlemede yön verecek bir politika seti sunmaktadır. Kalkınma Planında plan ve bütçe bağlantısını güçlendirmek üzere uygulanacak tüm

politikaların ve alınacak tedbirlerin bütçe boyutu da özellikle dikkate alınmıştır. Kamu kuruluşları politikalarını, yatırım ve cari harcamalarını, kurumsal ve hukuki düzenlemelerini planda öngörülen hedef ve kaynaklara göre yapacaklardır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yürütmenin hızlı ve etkili bir yapıyla bu çerçevede uygulanacak en üst politikaların belirlendiği On Birinci Kalkınma Planı'nın idarelerce etkin bir şekilde uygulanması amaçlanmaktadır. On Birinci Kalkınma Planı, başta orta vadeli program olmak üzere ulusal ve bölgesel plan ve programlar ile sektörel ve kurumsal strateji belgelerinin temel dayanağını oluşturacaktır. Plan, farklı işlevlere sahip söz konusu dokümanlar arasında politika koordinasyonunu sağlayarak tüm planlama çalışmalarını yönlendirici bir işlev görecektir. Böylece kurumlar arası ortak anlayış ve hedef birliği sağlayacak olan plan, plan-program-bütçe bağlantısının güçlendirilmesi suretiyle de ülke potansiyelinin üst seviyede kullanılmasına zemin teşkil edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; On Birinci Kalkınma Planı, bakanlıklarımız başta olmak üzere, kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra toplumumuzun tüm kesimlerinden çok sayıda temsilcinin katkılarıyla katılımcı bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Bu kapsamda, üç bin beş yüzü aşkın kamu çalışanı, özel kesim ve sivil toplum kuruluşu temsilcisi ve akademisyenin bir araya gelerek katkı verdiği 75 özel ihtisas komisyonu ve çalışma grubu oluşturulmuştur. Ülkemizin kalkınma önceliklerine yönelik görüş alışverişi süreci kapsamında 81 ilde toplam 267 toplantı ve çalıştay düzenlenerek yerel düzeyde yaklaşık 12 bin kişinin katkısı alınmıştır. Ayrıca, internet üzerinden gerçekleştirilen vatandaş anketi yoluyla 19 bin kişiyi aşkın katılımcıdan plan önceliklerine dair fikir ve öneriler alınmıştır.

Toplumumuzun tüm kesimleri için hedef birliği sağlayarak ülkemizin geleceği için yol gösterici olacak On Birinci Kalkınma Planı'nın hayata geçirilmesiyle ülkemizin gelişmiş ülkeler liginde yer almasına bir adım daha yaklaşması sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; küresel düzeyde artan belirsizlikler ve yeni arayışlar, ekonomik ağırlık merkezlerinde değişim ve dengelenme arayışı sürerken teknoloji, üretim yapısı ve hizmet sunum biçimleri değişmekte, hızla gelişen teknolojiye bağlı olarak bireyler ve ülkeler düzeyinde siber güvenlik ve mahremiyetin güvenliğine dair endişeler artmaktadır.

Demografik yapıdaki hızlı değişimler, göç ve nüfus hareketleri, hızlı şehirleşme, yaşlanan nüfus, sosyal güvenlik ve sağlık sorunlarının yanı sıra sosyal uyum problemlerini beraberinde getirmekte, hızlı sosyokültürel değişimleri de tetiklemektedir. İş gücü piyasaları başta olmak üzere, ekonomik ve sosyal yapılarıdaki dönüşüm hız kazanırken değişen eğitim yaklaşımları, sağlık teknolojileri gibi olgular beşeri sermayenin niteliğine yönelik sosyal altyapı yatırımlarını daha zorunlu hâle getirmektedir.

Bütün bu gelişmeler küresel düzeyde ve ülkeler düzeyinde yönetim ihtiyacını daha fazla gündeme getirmekte, ülkelerin gelecek yönelimlerini hızlı değişimlere göre planlamaları için önemli bir politika alanı oluşturmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel eğilimlerin ardından, planlama çalışmalarımız esnasında önemli bir perspektif oluşturan küresel ekonomik gelişmeler hakkında sizleri bilgilendirmek istiyorum. Dünya ekonomisi, imalat sanayisi üretiminde gözlenen yavaşlama ve ticaret savaşları sebebiyle azalan küresel ticaret hacminin etkisiyle ivme kaybetmektedir. Yatırım, ticaret, verimlilik ve ücret artışlarındaki zayıf görünüm, yüksek borç oranları, gelir eşitsizliğindeki artış ve Çin'deki yavaşlama küresel iktisadi faaliyet üzerinde baskı yaratan faktörlerdendir. Bu gelişmeler neticesinde 2014-2018 döneminde yıllık ortalama yüzde 3,6 oranında büyüyen dünya ekonomisinin 2019 yılında bir miktar ivme kaybederek yüzde 3,3 oranında büyümesi beklenmektedir. 2014-2018 döneminde yıllık ortalama yüzde 2,1 oranında büyüyen gelişmiş ekonomiler ve yüzde 4,6 oranında büyüyen yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomilerin 2019 yılında yine, bir miktar ivme kaybederek sırasıyla

yüzde 1,8 ve yüzde 4,4 oranında büyümeleri beklenmektedir. 2019-2023 döneminde ise gelişmiş ülke merkez bankalarının destekleyici politikaları neticesinde, yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomilerin toparlanma kaydederek yıllık ortalama yüzde 4,7 oranında büyümesi öngörülmektedir. Bu dönemde gelişmiş ekonomilerde iktisadi faaliyetlerdeki ivme kaybının devam etmesi ve yüzde 1,7 oranında büyümesi beklenmekte. 2017 yılında gelişmiş ekonomilerde artan yatırımların etkisiyle yüzde 5,4'e yükselen dünya ticaret hacmi artışı, 2018 yılında yüzde 3,8'e düşmüştür. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Çin arasında karşılıklı misillemelerle ilerleyen ticaret gerilimlerinin yanında, dünya genelinde zayıflayan yatırımlar ve üretimle beraber önümüzdeki dönemde dünya ticaret hacminin finansal krizden bu yana en düşük seviyelerde seyretmesi beklenmekte ve 2019-2023 döneminde yıllık ortalama yüzde 3,8 oranında artması öngörülmektedir.

Gelişmiş ekonomilerde küresel kriz sonrası uygulanan büyüme ve istihdamı artırma odaklı politikaların etkisiyle, 2010-2013 döneminde ortalama yüzde 8,1 olan işsizlik oranları, 2014-2018 döneminde ortalama yüzde 6,2 seviyesine gerilemiştir. Söz konusu ekonomilerde ortalama işsizlik oranının 2019 yılında yüzde 5 olarak gerçekleşeceği ve 2019-2023 döneminde dünya genelinde işsizlik oranının yüzde 5'ler seviyesindeki seyrini sürdüreceği tahmin edilmektedir. Genel işsizlik düzeyinde kriz öncesi seviyelere doğru iyileşme görülmekle birlikte, dünya genelinde işsizlerin yüzde 35'ini oluşturan genç işsizliği, yaygın bir küresel sorun olmaya devam etmektedir.

Genel devlet brüt borç stoku, özellikle yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomilerde son dönemde büyük ölçüde artmıştır. Yüksek borçluluk seviyeleri hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ekonomilerde uygulanan maliye politikasının etkinliğini azaltmaktadır. Yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomilerde önümüzdeki dönemde borçlanma eğiliminin devam etmesi ve 2023 yılında genel devlet brüt borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 58,5 seviyesine yükselmesi beklenmektedir.

Artan borçluluk ve azalan tasarruf oranları orta vadede ekonomileri finansal ve makroekonomik istikrar açısından şoklara karşı daha kırılgan hâle getirirken gelişmiş ülkelerin para politikalarındaki destekleyici duruşun devam etme eğilimi bu kırılganlıkları öteleyebilecek bir fırsat olarak ortaya çıkmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2016 yılı başında son on iki yılın en düşük seviyelerini test eden Brent türü ham petrol fiyatları, 2018 yılında İran ve Venezuela'daki gelişmeler nedeniyle arz sıkıntılarının yaşanması üzerine küresel piyasada 86 dolara kadar yükselmiştir. Ancak 2018 yılı sonunda küresel ekonomiye yönelik olumsuz beklentiler ve Amerika petrol üretim ve stoklarının önemli ölçüde yükselmesi üzerine petrol fiyatları 50 dolara kadar gerilemiştir. 2019 yılı başından itibaren ise "OPEC Artı" ülkelerinin petrol arzını azaltmaları ve Amerika ile İran arasında artan gerginlik dolayısıyla petrol fiyatları yükseliş eğilimine girmiştir. Önümüzdeki dönemde petrol fiyatlarının Orta Doğu'daki jeopolitik olaylar, Amerika ile İran arasındaki gerilim, yine Amerika Birleşik Devletlerindeki üretim miktarı, OPEC'in üretim kısıntıları, küresel talebi belirleyen ekonomik aktivite ve ticaret gerilimlerinin seyrine göre şekillenmesi beklenmektedir.

Önümüzdeki döneme ilişkin küresel ekonomik görünüm, aşağı yönlü risklerin öne çıkması nedeni ile zayıflamıştır. Korumacı ticaret politikası eğilimleri, Çin ekonomisindeki ivme kaybı, Brexit'e ilişkin gelişmeler ve özel sektörün yüksek borçluluğunun yarattığı finansal kırılganlıklar risk unsuru olmaya devam edecektir. Küresel finansal koşulların kötüleşmesi durumunda gelişmekte olan piyasalara sermaye girişlerinde düşüş yaşanması önemli riskler arasındadır. Ticaret savaşları sadece kısa dönemli değil, oluşan belirsizlik ortamı ve yatırım, ticaret kararlarının ertelenmesi nedeniyle küresel ekonomik görünüme ilişkin orta ve uzun dönemli beklentileri de olumsuz etkilemektedir. Bu süreçte ülkelerin

politika uyumunun sağlanması, maliye ve para politikalarının dengeli uygulanması, tasarruf ve verimlilik artışı odaklı yapısal reformlara öncelik verilmesi küresel talebi ve büyümeyi canlandırmada, vatandaşların gelir, refah ve yaşam standardının artırılmasında önemli rol oynayacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2019-2023 dönemini kapsayan On Birinci Kalkınma Planı'nın vizyonu daha fazla değer üreten, daha adil paylaştan, daha güçlü ve müreffeh Türkiye'dir. Bu çerçevede, Türkiye'nin yüksek gelir grubu ülkeler ile en yüksek insani gelişmişlik seviyesindeki ülkeler arasına girmesini amaçlamaktayız. Bu kapsamda On Birinci Kalkınma Planı, istikrarlı ve güçlü ekonomi, rekabetçi üretim ve verimlilik, nitelikli insan ve güçlü toplum, yaşanabilir şehirler ve sürdürülebilir çevre ile hukuk devleti, demokratikleşme ve iyi yönetim olmak üzere beş temel gelişme ekseninden oluşmaktadır. Planda istikrarlı ve güçlü ekonomi ekseninde 2019-2023 döneminde ekonomi yönetiminde güçlü politika koordinasyonu sağlanarak para, maliye ve gelirler politikaları arasındaki uyumun güçlendirilmesi ve bununla beraber, iş ve yatırım ortamının daha da geliştirilerek piyasa aksaklıklarının giderilmesi ve kurallı, tam rekabetçi serbest piyasanın gelişiminin desteklenmesi öngörülmektedir.

Rekabetçi üretim ve verimlilik ekseninde ekonomide rekabetçilik ve verimlilik artışı sağlanarak üretimde hedeflenen yapısal dönüşüm ve refah artışına destek sağlayacak politikalar kapsamaktadır. Bu çerçevede, verimlilik artışını dinamik kılacak teknolojik yenilenmenin hızlandırılması ve istikrarlı büyümenin dinamiği olarak değerlendirilen imalat sanayisinde -biraz önce de ifade ettiğim gibi- yapısal dönüşümün sağlanmasına yönelik sektörel önceliklendirme yaklaşımı benimsenmiştir.

Başta planın odağında yer alan imalat sanayisinde belirlenen öncelikli sektörlerde olmak üzere, yerli üretimin artırılması ve sanayileşmenin hızlandırılması öngörülmektedir.

Öncelikli sektörlerle ilaveten tarım, turizm ve savunma sanayisi kalkınma planında öncelikli gelişme alanları olarak belirlenmiştir.

Yansıya baktığınızda aslında dört alan görüyorsunuz orada, burada tarım, turizm, savunma sanayisi ve alttaki alanda imalat sanayisi ve o imalat sanayisinin kendi içindeki sektörel dağılımını görüyoruz orada.

Nitelikli insan ve güçlü toplum ekseninde beşeri sermayenin güçlendirilmesi, kapsayıcı büyüme yaklaşımının belirgin bir biçimde hayata geçirilmesi ve refahın toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılması amacıyla uygulanacak politikalar ele alınmaktadır.

Yaşanabilir şehirler ve sürdürülebilir çevre ekseninde ekonomik ve sosyal faydanın artırılmasına paralel olarak çevrenin korunması, şehirlerde ve kırsal alanlarda yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ile bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik hedef ve politikalar yer verilmektedir.

Hukuk devleti, demokratikleşme ve iyi yönetim ekseninde ise hukuk devleti ve demokratikleşme ilkelerinin devleti oluşturan tüm kurum ve kuruluşlarda güçlü bir şekilde egemen kılındığı; kamu yönetiminde katılımcılık, şeffaflık ve hesap verebilirliğin her düzeyde hayat bulduğu iyi yönetim anlayışının pekiştirilmesi hedef ve politikalar ele alınmaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; On Birinci Kalkınma Planı hedefleri verimliliği odağına alan, sanayi sektörünün başat rol üstlendiği, ihracata dayalı istikrarlı bir büyüme modeli çerçevesinde belirlenmiştir.

Plan dönemi için belirlenen öncelikli sektörler başta olmak üzere sanayide teknolojik dönüşümün sağlanması ve daha verimli, rekabetçi bir ekonomik yapının tesisini sağlayacak katma değer artışının elde edilmesi için kamu yatırımlarının tahsisinde özel kesim yatırımlarını destekleyici fiziki ve beşeri sermayenin geliştirilmesi sağlanacaktır. Yatırım ve teşvik politikaları aracılığıyla özel kesim yatırımlarının öncelikli sektörlerle yönlendirilmesi öngörülmektedir.

Siyasal istikrar, makroekonomik istikrar, hukuk devleti ve demokratikleşme ile güçlü iş ve yatırım ortamı plan hedeflerine ulaşmada çok önemli itici unsurları oluşturacak ve bu sayede oluşan güven ve istikrar, üretimi, istihdamı ve ihracatı artıracaktır.

Çalışma çağındaki nüfusta iş gücüne katılımın dışında yer alan kesimlerin iş gücüne dâhil olmalarına imkân sağlanacaktır. Daha kaliteli eğitim ve yaygınlaştırılmış mesleki ve odaklı eğitim imkânlarıyla iş gücünün yetkinlikleri ve iş hayatıyla uyumu geliştirilecektir.

Plan döneminin ilk iki yılında ekonomide yeniden dengelenme döngüsüne uygun bir büyüme öngörülürken atılacak adımlarla büyümenin sonraki üç yılda ivmelenerek yüksek ve sürdürülebilir bir seviyeye ulaşması beklenmektedir. Bu çerçevede, plan döneminde büyüme oranının yıllık ortalama yüzde 4,3 oranında gerçekleşmesi ve plan dönemi sonunda kişi başına gelirin 12 bin 484 dolara ulaşması, Satınalma Gücü Paritesi cinsinden kişi başına millî gelirin ise 37 bin doları aşması hedeflenmektedir. Plan dönemi boyunca 4,3 milyon yeni istihdam sağlanması ve işsizlik oranının dönem sonunda yüzde 9,9'a gerilemesi öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; On Birinci Kalkınma Planı'nda belirlenen büyüme modelinde üretken alanlara yönelen yatırımların istikrarlı ve yüksek düzeyde olması önem arz etmektedir. Bu yatırımların en güvenilir finansman kaynağını oluşturan yurt içi tasarrufların artırılması amaçlanmakta, plan dönemi sonunda yurt içi tasarrufların millî gelire oranının yüzde 30'un üzerine çıkarılması hedeflenmektedir. Yurt içi tasarrufların artırılması cari açığın azalmasına ve Türkiye ekonomisinin olası şoklara daha dayanıklı hâle gelmesine katkı sağlayacaktır. Kamu tasarruflarının artırılmasının yanında hane halklarının ve firmaların tasarruf bilinci ve eğiliminin artırılması, uzun vadeli tasarrufların özendirilmesi sağlanacak ve tasarrufları ekonominin verimli alanlarındaki yatırımlara yönlendirecek politikalar uygulanacaktır.

Rekabetçiliği ve verimliliği artırıcı politikalar temelinde ithalata daha az bağımlı bir üretim yapısıyla daha fazla ihracat yapılmasını sağlayacak ihracat odaklı dönüşümün sağlam temelleri ortaya konulacaktır. Rekabet potansiyeli olan ve yüksek dış ticaret açığı verilen sektörlerin desteklenmesiyle artırılacak ihracatın yanı sıra, artan turizm gelirlerinin de katkısıyla cari işlemler açığı ciddi oranda azaltılacaktır.

Plan döneminde, uygulamaya konulacak politika ve tedbirlerle ihracatın 226,6 milyar dolara, ithalatın ise 293,5 milyar dolara ulaşması ve turizmde hedeflenen gelir artışıyla cari işlemler açığının millî gelire oranının dönem sonunda yüzde 0,9 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; para politikasında fiyat istikrarını ve finansal istikrarı esas alan politika çerçevesine devam edilecek, güçlendirilmiş politika koordinasyonu altında enflasyon yüzde 5 hedefine kademeli bir şekilde yakınsayacaktır. Bu doğrultuda, dalgalı döviz kuru rejimi sürdürülürken belirlenen hedefin gerektirdiği fiyat istikrarının sağlanması için eldeki tüm araçların kararlılıkla kullanılmasına devam edilecektir.

Plan döneminde ulaşılması öngörülen büyüme hedefleri doğrultusunda finansal piyasaların reel sektörün finansman ihtiyacını düşük maliyetle karşılayacak ve farklı nitelikteki finansal araçları kullanıma sunacak bir yapıya kavuşması amaçlanmaktadır. Sanayide yapısal dönüşümün hedeflendiği bu dönemde, hem finansal piyasaların ortaya konulan politikaların hayata geçirilmesinde etkili olması hem de ülkemizin küresel bir finans merkezi olma yönünde kararlı adımlarla ilerlemesi sağlanacaktır. Bu kapsamda, sermaye piyasaları geliştirilecek, finansal teknoloji ekosistemi güçlendirilecek ve faizsiz finansın sektör içerisindeki ağırlığı artırılacaktır.

Ekonominin, enflasyon oluşturmayan, kaliteli büyüme patikasına girmesini destekleyecek şekilde kamu mali disiplini korunacak ve harcama politikası plan hedeflerine azami düzeyde tesir edecek şekilde uygulanacaktır. Bu kapsamda, program bütçe sistemine geçilecek, harcama gözden geçirmeleri yapılacaktır. Vergi adaletini güçlendirici ve vergi tabanını genişletici revizyonlar yapılacak, yerel yönetimlerin öz gelirleri artırılabilecektir. Plan dönemi sonunda, millî gelire oranla kamu kesimi borçlanma gereğinin yüzde 1,7; genel devlet açığının yüzde 1,8; merkezi yönetim bütçe açığının ise yüzde 2 olarak gerçekleşmesi hedeflenmektedir.

Aktüeryal denge gözetilerek sosyal güvenlik sisteminin mali sürdürülebilirliğinin güçlendirilmesi için kayıtlı istihdamın artırılmasıyla sistemin kapsadığı nüfusun genişletilmesi ve prim tahsilatlarının artırılması sağlanarak emeklilik ve sağlık harcamalarının kamu maliyesi üzerindeki baskısı kontrol altında tutulacaktır.

Kamu işletmeleri kârlılık, verimlilik ve kurumsal yönetim ilkelerine uygun bir şekilde faaliyetlerini sürdürecektir. Bu çerçevede, kamu işletmeleri fiyat ve tarifelerini ticari esaslara göre belirleyecek, ürün optimizasyonunu ve verimliliğini artıracak, AR-GE ve yenilik faaliyetlerini geliştirecektir. Ekonomide verimlilik artışı ve kamu mali dengelerini iyileştirme hedefleri doğrultusunda özelleştirme uygulamalarına devam edilecektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; On Birinci Kalkınma Planı'nın, üretim ve verimlilik odağı, Türkiye'nin uluslararası rekabet edebilirliğinin artırılması ve yüksek katma değer yaratarak sürdürülebilir ekonomik büyümenin ve kalkınmanın sağlanması için kritik bir perspektif sunmaktadır.

Plan döneminde öngörülen dönüşüme bağlı olarak ekonomik büyümenin ve yüksek refahın temelini oluşturan verimlilik artışları sayesinde artan katma değer, firmalara yüksek kârlılık, çalışanlara yüksek ücretler ve tüketicilere düşük fiyatlar olarak yansması hedeflenmektedir.

Kalkınma planında verimlilik artışını dinamik kılacak teknolojik yenilenmenin hızlandırılması ve istikrarlı büyümenin dinamiği olarak değerlendirilen imalat sanayisinde yapısal dönüşümün sağlanmasına yönelik sektörel önceliklendirme yaklaşımı benimsenmiştir. Bu yaklaşımla imalat sanayisi sektörlerinin ticaret, üretim, katma değer, istihdam ve teknoloji düzeylerinin karşılaştırılması ve sektörler arası ileri ve geri bağlantılarının analizi sonucunda öncelikli sektörler belirlenmiştir.

Yapılan analitik çalışmalar neticesinde kimya, ilaç, tıbbi cihaz, makine, elektrikli teçhizat, otomotiv, elektronik ve raylı sistem araçları öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

Kalkınma planımızın yaklaşımı, sadece üreten değil yüksek katma değerli üretim yapan bir sanayi yapısına dönüşümü sağlamaktır. Planda seçici, odaklı, aktif sanayi politikaları uygulanacak, öncelikli sektörlerde tasarım, markalaşma, yenilikçilik becerileri geliştirilerek değer zincirinde katma değeri yüksek alanlarda konumlanma sağlanacaktır.

Planda Türkiye'nin rekabetçi üretim yapısını güçlendirerek verimlilik kazanımı sağlayabilmesi için seçilen öncelikli imalat sanayisi sektörlerinin tümünü kesen yatay politika alanları belirlenmiştir. Yatay politika alanları, hızlandırıcı, ekosistemi iyileştirici ve sürdürülebilirlik sağlayıcı politikalar olmak üzere üç başlık altında toplanmaktadır.

Hızlandırıcı yatay politika alanı altında oluşturulması öngörülen güçlü finansal yapı sayesinde firmaların uygun ve esnek koşullu finansman araçlarına erişimi kolaylaştırılarak tasarrufların getirisinin en yüksek yatırımlara tahsis edilmesi aracılığıyla toplam faktör verimliliğinin artması sağlanacaktır. Bir diğer hızlandırıcı yatay alan olan dijital dönüşümün; imalat sanayisinde hız, kalite ve esneklik gibi getirileri yükselterek önemli bir verimlilik artışına imkân sağlaması hedeflenmektedir.

Ekosistemi iyileştirici yatay politika alanı altında yer alan ve iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesiyle uzun vadeli yurt dışı finansman ve yatırımların sürekliliği sağlanacak; mülkiyet hakları, hukukun üstünlüğü, iyi yönetim prensipleri yoluyla artırılabilecek yüksek kurumsal kapasiteyle verimliliği artırıcı güçlü bir iş ekosistemi oluşturulacak; lojistik ve enerji altyapısının güçlendirilmesi yoluyla iş ekosistemine zamanında ve uygun maliyetle erişim imkânları artırılabilecektir.

Sürdürülebilirlik sağlayıcı politikalar yatay alanı altında yer alan nitelikli insan kaynağının artırılmasıyla iş gücünün yüksek verimlilik oranlarına ve yatırım ortamına sunduğu katkılarla ülkenin sürdürülebilir üretim kapasitesi geliştirilecek; AR-GE ve yenilik ile kritik teknoloji alanlarına yapılan yatırımlar, oluşturulacak kurumsal yapılar, ara yüzler ve destekler aracılığıyla firmaların ve girişimcilerin verimliliklerinin artırılması sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; üretim ve verimliliğin artırılması için güçlü ve somut kamu politikalarıyla özel kesimle yakın işbirliği ve koordinasyon mekanizmalarının tasarlanmasına önem verilmiştir. Sanayi politikasının çok boyutlu ve dinamik yapısı ile kısıtlı bütçe imkânları bu politikaların hayata geçirilmesinde en üst düzey sahipliği, güçlü kurumsal yapıları, kurumlar arası koordinasyonu, esnek kaynak tahsisini ve özel sektörle iş birliği içinde etkin izleme süreçlerinin oluşturulmasını gerektirmektedir. Bu çerçevede, planda üst düzey bir karar alma ve koordinasyon mekanizması oluşturulması tasarlanmıştır.

Yerli üretimin ve teknolojik kabiliyetlerin geliştirilmesi amacıyla, bağlayıcı ve yönlendirici karar almak üzere, Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığında “Sanayileşme İcra Kurulu” oluşturulacaktır. Kurul, sanayileşmeye ilişkin ortak strateji geliştirecek, kurumlar arası eşgüdümü sağlayacak, sanayi stratejilerine ilişkin uygulamaları izleyecek, kamu alımları ve yerli üretime ilişkin esas ve usulleri belirleyecek, kamu idarelerinin ortak alım yapmalarını sağlayacak, sanayileşmeye ilişkin bütçe kaynağının kullanılmasına karar verecektir. Kurulun sekretaryasını Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yürütecektir.

“Rekabetçi Üretim ve Verimlilik” bölümü, öncelikli sektörler odaklı uygulanacak yatay politika alanları, öncelikli gelişme alanları ve bu sektör ve alanlara yönelik politikalardan oluşmaktadır.

“Sağlam Finansal Yapı” başlığı altındaki politika ve tedbirlerle güçlü ve yenilikçi araçlarla finansmana erişimi kolaylaştıran bir yapı oluşturulması temel amaçtır. Bu kapsamda, “Sanayileşme İcra Kurulu” tarafından kullanılacak gerekli bütçe kaynağı oluşturulacak, Kalkınma ve Yatırım Bankasının öz sermayesi 10 milyar TL ve ihracat kredilerine yönelik olarak Eximbankın öz sermayesi de 10 milyar TL artırılabilecektir. Banka kredilerinde imalat sanayisinin payı yükseltilecek, girişim sermayesi sistemi büyütülecek, yatırım teşvik sistemiyle ilave destekler sağlanacak, Kredi Garanti Fonu’nun yüzde 50’si imalat sanayisine tahsis edilecek, KOSGEB desteklerinden imalat sanayisine ayrılan pay yüzde 75’e çıkarılacaktır.

Yüksek kurumsal kapasite yatay alanında yer alan politika ve tedbirlerle, kamu uygulamalarında yerli üretimin geliştirilmesinin öncelikli olarak değerlendirilmesi, özel sektör firmalarında büyümenin ve kurumsallaşmanın geliştirilmesi sağlanacaktır. Bu kapsamda, nitelikli uzman havuzu oluşturularak firmaların bu havuzdan alacakları hizmetler desteklenecek, uluslararası şirket satın alma ve teknoloji transferi desteklenecek, firma birleşmelerine yönelik destek programı uygulanacak, KOBİ’lerin kümelenme iş birliklerine destek sağlanacak, ölçek büyüyen firmalara ilave istihdam desteği sağlanacak, imalat sanayisindeki STK’lar için Kapasite Geliştirme Programı uygulanacak, standardizasyon, uygunluk değerlendirme gibi kalite altyapısına ilişkin alanlar iyileştirilecektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; “Gelişmiş İş ve Yatırım Ortamı” başlığı altında yer alan politika ve tedbirlerle kamu politikaları ve düzenlemelerinde şeffaflık, istikrar, güvenilirlik ve öngörülebilirlik sağlanarak, piyasalarda rekabetçi ortamın geliştirilmesi, etkin teşvik programları uygulanarak üretim yapısının güçlendirilmesi, ekonomide teknolojik dönüşümü sağlayacak uluslararası doğrudan yatırımların artırılarak Türkiye’nin bölgesel üretim merkezi hâline getirilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda, özel sektör yatırımlarına ilişkin mevzuat hazırlıkları yapılarak kamu ile yatırımcı arasında yatırım ombudsmanlığı sistemi oluşturulacaktır. Yatırımlara ilişkin izin, lisans, ruhsat gibi işlemleri sonuçlandırma sürelerinin önceden ilan edilmesi sağlanacak, e-Belediye uygulamasının yaygınlaştırılması ve yeknesaklığı temin edilecek, noter onayı aranan işlemlerin sayı ve maliyetleri azaltılacak, icra ve iflas işlemleri hızlandırılacak, bakanlıklarda “Yatırım Koordinasyon Birimleri” oluşturulacak, öncelikli sektörlerde “Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı” uygulanmaya başlanacak, esnek ve öngörülebilir, hibe desteğini de içeren yatırım teşvik sistemine geçilecek, teşviklerin sadeleştirilmesi, öncelikli sektörlerde ağırlık verilmesi sağlanacak, plan döneminde sağlanacak ilave kaynaklarla toplam 64 OSB, 31 küçük sanayi sitesi, 18 endüstri bölgesi tamamlanarak yatırım için araziye erişim kolaylaştırılacak, mevcut OSB’lerin altyapıları iyileştirilerek daha nitelikli hizmetler sunması temin edilecektir.

Uluslararası yatırımların daha fazla çekilebilmesi için, proje bazlı teşvik sisteminde stratejik ürün, yüksek teknoloji ve ihracata yönelik yeni yatırımlara öncelik verilecek, Yatırım Ofisinin tek durak ofis olarak yetkilendirilmesi sağlanacak, yatırım süreçlerine ilişkin izin, onay ve lisans süreçlerine yönelik sektörel yatırım yol haritaları hazırlanacak, Yatırım Ofisi bünyesinde ilgili kurumların izin, onay süreçlerine ilişkin bilgi girişi yapacağı yatırım süreçlerini hızlandıran “Merkezî Yatırım Bilgi Sistemi” kurulacak, yerli şirketlerin uluslararası yatırımcılarla eşleştirilmesi sağlanarak iş birlikleri geliştirilecek, teknoloji transferine dayalı yatırımlar ilave olarak desteklenecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; “Üstün Kapasiteli İş Gücü” başlığı altında imalat sanayisindeki yaşanan dijital dönüşümün gerektirdiği becerilerin iş gücüne kazandırılması, mesleki eğitimin ve yükseköğretimin iş dünyasıyla entegre edilmesi, nitelikli insan kaynağı için istihdam teşviklerinin basitleştirilmesi ve bu teşviklerde öncelikli sektörlerde ağırlık verilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, “mesleki beceri envanteri” çıkarılacak, meslek liselerinin ve meslek yüksekokullarının öncelikli sektörlerde göre ihtisaslaşması sağlanacak, meslek liselerinin ve meslek yüksekokullarının teknolojik donanımının yenilenmesi, uygulamalı eğitim yapması ve nitelikli eleman yetiştirmesi sağlanacak, sanayinin ihtiyaç duyduğu iş gücü profiline göre müfredat güncellemesi yapılacak, nitelikli ve deneyimli yabancı iş gücünün ülkemize gelişi teşvik edilecek, sanayide nitelikli çalışanlara daha fazla ve farklılaştırılmış destekler sağlanacak, öncelikli sektörlerde dijital beceriler geliştirilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; “Güçlü Lojistik ve Enerji Altyapısı” başlığı altındaki politika ve tedbirlerle, imalat sanayisinin ihtiyaç duyduğu enerjinin sürekli, kaliteli, güvenli ve asgari maliyetlerle sağlanması, demir yolu yatırımlarında yük taşımacılığına odaklanılması, uygun yer ve ölçekte deniz yolu altyapılarının geliştirilmesi, modlar arası (inter-modal) taşımacılığın yaygınlaştırılması ve lojistik maliyetlerin azaltılması yoluyla verimliliğin ve rekabetçiliğin artırılması sağlanacaktır. Bu kapsamda, karasal yük taşımacılığında demir yolunun payı yüzde 5,15’ten 10’a çıkarılacak, 38 adet OSB, özel endüstri bölgesi, liman ve serbest bölge ile 36 adet üretim tesisine 294 kilometre uzunluğunda demir yolu iltisak hattı yapılacak, yük taşımacılığına yönelik demir yolu projeleri tamamlanacak ve mevcutlar modernize edilecek, demir yollarında 2.657 kilometrelik elektrik ve 2.654 kilometrelik sinyal yatırımı yapılacak, yük ağırlıklı il yolları projeleri tamamlanacak, Çandarlı ve Filyos limanları tamamlanacak, Doğu Akdeniz bölgesinde transit yük odaklı büyük ölçekli bir ana liman oluşturulacak, İstanbul’un uluslararası hava kargo ve aktarma merkezi olması temin edilecek,

İstanbul ve Sabiha Gökçen Havalimanları demir yolu bağlantıları yapılacak, gümrüklerde tek durak kontrol uygulamaları yaygınlaştırılacak, Çukurova Havalimanı tamamlanacak, imalat sanayisine yönelik elektrik iletim hattı ve trafo merkezleri tamamlanacak, organize sanayi bölgelerinin doğal gaza erişimi sağlanacak, Trakya’da sanayinin elektrik arz güvenliği amacıyla Anadolu-Trakya arasında 2 adet denizaltı kablosu ve kara bağlantıları inşa edilecektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; “İleri Dijital Dönüşüm Yatay Alanı” altındaki politika ve tedbirlerle, dijital dönüşümün hızlandırılması yoluyla öncelikli sektörlerde üretkenliğin ve rekabet gücünün artırılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, “Endüstriyel Bulut Platformu” kurulacak, imalatçı firmaların dijital dönüşüm projeleri desteklenecek, “Dijital Dönüşüm Ürün Geliştirme Destek Programı” uygulanacak, 14 adet “Yetkinlik ve Dijital Dönüşüm Merkezi” kurulacak, endüstriyel bulut için teknoloji tedarikçilerine finansal teşvik verilecek, Sanayide Dijital Dönüşüm Platformunun kurumsallaştırılması sağlanacaktır.

Kritik teknolojilerle, AR-GE ve yenilik yatay alanında yer alan politika ve tedbirlerle imalat sanayisinin katma değerli üretim yapabilmesi ve yenilikçi ürün geliştirme kapasitesinin artırılması yönünde AR-GE ve yenilik kabiliyetinin güçlendirilmesi ve yeniliği esas alan bir yapıya kavuşturulması sağlanacaktır. Bu kapsamda, orta-yüksek ve yüksek teknoloji sektörlerine odaklanan bir AR-GE ve yenilik destek sistemi uygulanacak, AR-GE harcamalarında özel sektörün payının yüzde 57’den 67’ye yükseltilmesi sağlanacak, kritik teknolojilerde altyapı ve nitelikli insan kaynağı güçlendirilecek, AR-GE’nin ticarileşmesine yönelik destek mekanizmaları güçlendirilecek, yüksek teknolojili ürün geliştirme için firma konsorsiyumları desteklenecek, sanayide doktoralı araştırmacı yetiştirilecek ve istihdamı teşvik edilecek, prototip geliştirme için teknoloji uygulama merkezleri oluşturulacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; planda, öncelikli sektörlerin rekabet güçlerinin artırılması amacıyla, sadece bu sektörlerle yönelik bazı tedbirlere de yer verilmiştir. Bu kapsamda, Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesinde arazi tahsisleri yapılması ve Çukurova bölgesinde büyük ölçekli petrokimya tesislerinin kurulması, ilaç ve tıbbi cihaz üretiminin yer alacağı, şehir hastaneleri ile ortak çalışabilecek, 1’isi Ankara Sağlık Vadisi olmak üzere 3 adet sağlık teknoloji geliştirme bölgesi oluşturulacak, klinik araştırmalar AR-GE desteği kapsamına alınacak, büyük ölçekli makine kümelenme programı uygulanacak ve yerli makine alımı ilave olarak desteklenecek, “Yerli Marka Otomobil” projesinde seri üretim aşamasına geçilecek, 5G baz istasyonu geliştirme çalışmaları tamamlanacak, raylı sistem araçlarının yerli imkânlarla üretilmesi sağlanacaktır.

Öncelikli sektörlerde, ilave olarak, savunma elektroniğinde elde edilen kabiliyetlerin sivil alana transferi desteklenecek, kamu alımları ve düzenlemeleri yoluyla yerli üretim geliştirilecek, mühendislik ve müşavirlik firmalarına yönelik özel destek programı tasarlanacak, ihracat pazarlarındaki teknik düzenleme kaynaklı yatırım ihtiyacını karşılamaya yönelik destekler verilecektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; öncelikli sektörlerle ilaveten tarım, turizm ve savunma sanayisi Kalkınma Planı’nda öncelikli gelişme alanları olarak belirlenmiştir. Bu alanlarda atılacak güçlü adımlarla bir taraftan ihracat ölçeğinin büyütülmesi, diğer taraftan da verimlilik artışları yoluyla katma değer inivmelenmesi öngörülmektedir.

Stratejik öneme sahip ve son yıllarda önemli atılımlar yaptığımız savunma sanayisi alanında silahlı kuvvetlerimizin ve güvenlik güçlerimizin ihtiyaçlarını, sürekli gelişim anlayışı ile azami ölçüde millî teknolojiler ve yerli imkânlarla karşılamak ve savunma ihracatını artırmak üzere savunma sanayisi ekosistemini güçlendirmek ve savunma sanayisinde edinilen becerilerin sivil sektöre yayılımını sağlamak amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, savunma sanayisi ihracatının 2 milyar dolardan 10 milyar dolara çıkartılması sağlanacak, savunma sanayisi yerlilik oranı yüzde 65’ten 75’e yükseltilecektir.

Altay tankı, insansız hava aracı, Askerî Deniz Platformu'nun envantere kazandırılması sağlanacak, yerli, yüksek irtifa hava savunma sistemi envantere kazandırılacak, yerli, alçak veya orta irtifa hava savunma sistemi envantere kazandırılacak, kara araç motoru teslim edilecektir.

Tarım öncelikli gelişme alanında çevresel, sosyal ve ekonomik olarak sürdürülebilir, ülke insanının yeterli ve dengeli beslenmesinin yanı sıra, arz-talep dengesini gözeten üretim yapısıyla uluslararası rekabet gücünü artırmış, ileri teknolojiye dayalı, altyapı sorunlarını çözmüş, örgütlülüğü ve verimliliği yüksek, etkin bir tarım sektörünün oluşturulması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, 2 milyon hektar sulamaya açılacak, tarla içi basınçlı sulama sistemi kurulacak, arazi bankacılığı sistemi kurulacak, ekilen tarım arazileri artırılacak, arazi toplulaştırma ve sulama çalışmalarının eş güdüm içinde yürütülmesi sağlanacak, arazi toplulaştırma alanı 3,6 milyon hektardan 6,2 milyon hektara yükseltilecek, tarımsal destekler artırılacak, 450 bin hektar alanda mera ıslah ve amenajman çalışmaları tamamlanacak, kırmızı ette küçükbaş payı artırılacak, yerel ırk ve tohum alanında biyolojik çeşitliliğimizin korunması ve sürdürülebilir hâle getirmek için doğa çiftlikleri kurulacaktır.

Turizm öncelikli alanında değişen tüketici eğilimleri ile teknolojik gelişmeler doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesi ile konaklama süresi ve konaklama dışı harcamaların artırılması, her bir destinasyon özelinde ve odaklı anlayış çerçevesinde sektörde dönüşümün gerçekleştirilmesi ve koruma-kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda 2023'te 75 milyon turist ve 65 milyar dolar turizm gelirin'e ulaşılması sağlanacak, kişi başına harcama ortalama 647 dolardan 867 dolara çıkarılacak, 300 bin yeni yatak kapasitesi oluşturulacak, konaklama süresi ve konaklama dışı harcamalar artırılacak, gastronomi, golf, alışveriş, kruvaziyer, inanç, kış, sağlık gibi türler başta olmak üzere turizmin çeşitlendirilmesi suretiyle on iki aya yayılması sağlanacak, yeni kaynak pazarlara yönelik tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilecek, İstanbul'a yeni bir kruvaziyer limanı yapılacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, On Birinci Kalkınma Planı döneminde kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ilkesi çerçevesinde kamu yatırımları plan hedeflerine ulaşmada önemli bir araç olarak kullanılacaktır. Bu çerçevede, kamu sabit sermaye yatırımlarına ilişkin kaynakların artırılması, kaynakların etkin şekilde ve sonuç odaklı kullanılması sağlanacaktır. Bu amaca hizmet etmek üzere yatırım programı rasyonelleştirilecek ve mevcut kamu yatırımlarının kompozisyonu değiştirilecektir. Yeni kamu yatırımlarında planda belirlenen öncelikli imalat sanayi sektörlerine ve bu sektörlerle yönelik beşeri ve fiziki altyapıyı güçlendirecek AR-GE, dijitalleşme, insan kaynakları, lojistik ve enerji gibi yatırım alanlarına ağırlık verilecektir. Ayrıca, planda öncelikli gelişme alanı olarak belirlenen tarım, turizm ve savunma sanayisi alanlarına ilişkin yatırımlara öncelik verilecektir. Mevcut sermaye stokundan azami faydayı sağlamak üzere yatırımlara ilişkin bakım-onarım ve rehabilitasyon harcamalarının yapılması alternatifi öncelikle değerlendirilecek ve varlık yönetiminin uygulanması sağlanacaktır.

Bilindiği üzere kamu-özel iş birliği kamu yatırımlarının gerçekleştirilmesi için alternatif yöntemlerden biri olarak kullanılmaktadır. Başta ulaştırma ve sağlık sektörleri olmak üzere birçok sektörde kamu-özel iş birliği modeli uygulanmış, 2014-2018 döneminde Yavuz Sultan Selim Köprüsü, Avrasya Tüneli, Osman Gazi Köprüsü, İstanbul Havalimanı, 8 adet şehir hastanesi gibi önemli projeler kamu-özel iş birliği modeliyle hayata geçirilmiştir.

On Birinci Kalkınma Planı döneminde kamu-özel iş birliği modeli ile inşası devam eden toplam 18.716 yataklı 11 adet şehir hastanesi ile Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu, Kuzey Marmara Otoyolu Kurtköy-Akyazı ve Kınalı-Odayeri kesimleri, Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale-Balıkesir Otoyolu'nun

Malkara Çanakale kesimi, Menemen-İliça-Çandarlı Otoyolu gibi otoyol projeleri ile İstanbul Havalimanı 2. Etapı, Çeşme Havalimanı, Salıpazarı Kruvaziyer Limanı, Haliç Yat Limanı ve Kompleksi Projeleri tamamlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; etkin işleyen bir araştırma ve yenilik ekosisteminin oluşturulması ve böylelikle bilgi üretme ve kullanma kapasitesinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, AR-GE harcamasının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 1,8'e yükseltilmesi, tam zaman eş değer AR-GE personel sayısının 154 binden 300 bine çıkarılması hedeflenmektedir. AR-GE ekosisteminin önemli unsurlarından olan üniversitelerin, yüksek katma değerli üretimi destekleyecek nitelikte AR-GE ve yenilik faaliyetleri gerçekleştirebilmeleri için Araştırma Üniversitesi programı güçlendirilecek, AR-GE merkezleri ve projelerine ilave bütçe sağlanacak ve kritik teknolojilerde uzmanlaşmış AR-GE merkezi sayımız artırılacaktır. Araştırmacı insan gücümüzün geliştirilmesine yönelik, yurt dışındaki araştırmacıların ülkemize gelmesi teşvik edilecektir. Ayrıca, ülkemizin havacılık ve uzay alanında küresel rekabette konumunun güçlendirilmesi amacıyla millî uzay programı başlatılacak ve kutup araştırmalarına yönelik çalışmalara devam edilecektir.

Girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi yönünde girişim sermayesi için alternatif finansman imkânları güçlendirilecektir. Teknoloji odaklı girişimlerin fikir aşamasından ölçeklenerek kurumsallaşma safhasına kadar tüm aşamalarındaki ihtiyaçlarına hitap edecek bir girişim destek paketi hayata geçirilecektir. Hızlı büyüyen firmalara yönelik destek modeli geliştirilecek, uluslararası İstanbul girişimcilik programı başlatılacaktır. Ayrıca, esnaf ve sanatkarların rekabet güçlerinin ve kapasitelerinin artırılması, sosyal ve yenilikçi kooperatifçiliğin desteklenmesi sağlanacaktır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanımı yoluyla ekonomide verimliliğin ve rekabet gücünün artırılması, bu suretle iş süreçlerinin dönüştürülmesi amaçlanmaktadır. Bu yönde, fiber altyapı kurulumu teşvik edilecek, mobil altyapının yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Veri merkezi sektörü teşvik edilecektir. Millî çözümlere dayalı siber güvenlik ekosistemi geliştirilecek, kamunun BİT alımlarında yerlilik payının artırılması sağlanacaktır. Sınıraşan veri transferlerine ilişkin düzenleme yapılacak ve yapay zekâ yol haritası oluşturulacaktır.

On Birinci Kalkınma Planı döneminde enerji ve madencilik politikalarımıza önem vereceğiz. Enerji arzının sürekli, kaliteli, sürdürülebilir, güvenli ve katlanılabilir maliyetlerle sağlanması temel amacımız olacaktır. Bu çerçevede, denizlerde petrol ve doğal gaz sismik arama ve sondaj çalışmaları yoğunlaştırılacaktır. Elektrik iletim altyapı yatırımlarının hayata geçirilmesi sağlanacaktır. Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin ilk ünitesi ile Tuz Gölü Doğal Gaz Yeraltı Depolama Projesi ve Kuzey Marmara Doğal Gaz Depolama Tevsii Projesi tamamlanacaktır. Yerli ve yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretiminin artırılması sağlanacaktır. Kritik önemi haiz enerji altyapısının güvenli bir şekilde işletilmesine yönelik siber güvenlik operasyon merkezi kurulacaktır. Millî Akıllı Şebeke Yönetim Sistemi geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacak ve MTA'nın yurt dışında maden arama faaliyetleri geliştirilecektir.

Ulaştırma ve lojistik alanında Türkiye'nin coğrafi avantajından en iyi şekilde faydalanarak modlar arası ve çok modlu uygulamaların geliştirilmesi, demir yolu ve deniz yolu taşıma paylarının artırılması, hızlı, esnek, emniyetli, güvenilir ve entegre bir ulaşım sisteminin tesis edilmesi ile lojistik maliyetlerin düşürülmesi, ticaretin kolaylaştırılması ve ülkemizin rekabet gücünün artırılması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, Lojistik Master Planı ve Ulusal Ulaştırma Ana Planı tamamlanacaktır. Ankara-Sivas ve Ankara-İzmir yüksek hızlı tren hatları açılacaktır. Plan döneminde toplamda 4.382 km yüksek hızlı

tren ve hızlı tren hattı tamamlanacaktır. Otoyol dâhil 2.872 kilometre bölünmüş yol ve toplam 6.263 kilometre BSK kaplama yapılacaktır. Liman altyapısındaki dağınıklık ve verimsizliğin giderilmesi sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gümrük hizmetlerinde, bürokrasinin ve maliyetlerin azaltılması, ticaretin ve seyahatin kolaylaştırılması, kaçakçılığın önlenmesi sağlanacak ve işlemlerde şeffaflık ve öngörülebilirlik esas alınacaktır. Bu doğrultuda gümrüklerde farklı kurumlarca tahsil edilen ücretler gözden geçirilecek ve bürokrasi azaltılacaktır. Gümrüklerde görev alan tüm kurumlarda yedi gün yirmi dört saat çalışma uygulamasına geçilecektir.

Ülkemizin ticaretin kolay ve güvenli yapıldığı önemli ticaret merkezlerinden biri hâline getirilmesi sağlanacaktır. Bu çerçevede, Perakende Bilgi Sistemi tamamlanarak uygulamaya açılacaktır. Son dönemin en önemli ticaret kanallarından biri olan e-ticaretle ihracatın artırılması sağlanacak, e-ticarette Güven Damgası Sistemi yaygınlaştırılacaktır. E-ticaret için İstanbul Havalimanı'na yakın, depolama ve gümrükleme işlerinin yapılacağı bir üs kurulacaktır. Ayrıca, kalite odaklı, yenilikçi yaklaşım ve uygulamalarla tüketici hakları gözetilecek ve korunacaktır. Tüketicinin korunmasıyla ilgili mevzuat gözden geçirilecek ve uygulamalar iyileştirilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sürdürülebilir kalkınma ve kapsayıcı büyüme, istikrarlı bir ekonomiyi hedefleyen ekonomi politikaları ile huzurlu ve güçlü bir toplum yapısının oluşturulmasına yönelik sosyal politikaların bir arada yürütülmesi yoluyla mümkündür. Bu anlayışla, On Birinci Kalkınma Planı, özel politika gerektiren çocuklar, gençler, kadınlar, engelliler, yaşlılar gibi toplumun tüm kesimlerini kapsayıcı bir yaklaşımla hazırlanmıştır.

Ülkemizin beşerî yapısının güçlenmesine yönelik tüm kademelerde kapsayıcı ve kaliteli eğitim hamlesiyle nitelikli insan yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede, tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişiminin sağlanması amaçlanmaktadır. Plan döneminde kamu yatırımları içerisinde en fazla artış yapan sektör eğitim sektörü olacaktır. Eğitim alanında yapılacak bu kapsamlı hamleyle tüm kademelerde tekli eğitime geçilmesi ve okul öncesi eğitimde 5 yaşın zorunlu hâle gelmesi sağlanacaktır. Ayrıca, okullarda tasarım ve beceri atölyelerinin kurulması ve eğitimin her kademesinde niteliğin artırılması öne çıkan diğer alanlar olacaktır. Tüm eğitim kademelerinde okulların niteliğinin ve imkânlarının artırılmasını teminen, dezavantajlı bölgelerden başlayarak okul yemeği uygulamasına geçilecek, eğitimde kalite güvence sistemi oluşturulacaktır.

Plan hedefleriyle uyumlu olarak mesleki ve teknik eğitime büyük önem veriyoruz. Meslek liselerinin altyapısının güçlendirilmesi amacıyla bu okullardaki atölye ve laboratuvarların modernizasyonu sağlanacaktır. Başta OSB'lerde olmak üzere meslek liseleri ile yükseköğretim kurumları programı, yönetim, insan kaynakları, finansman ve fiziki altyapı açısından birbirini destekleyecek şekilde yeniden yapılandırılacaktır.

Konut imkânlarının kısıtlı olduğu bölgelerde öğretmenlerin barınma ihtiyaçlarını karşılayacak konut yatırımlarına devam edilecektir.

Yükseköğretim sistemimizin bu plan döneminde de güçlenmesi ve ülkemizin gelişimi için temel aktörlerden biri olmaya devam etmesi sağlanacaktır. Bu kapsamda dünya akademik başarı sıralamalarında 2023 itibarıyla en az 2 üniversitemizin ilk 100'e ve en az 5 üniversitemizin de ilk 500'e girmesi sağlanacaktır.

Ülkemizin yükseköğretim alanında uluslararasılaşma düzeyinin artırılmasını sağlamak üzere, yabancı dilde eğitim veren programların sayısı artırılabacak, yükseköğretim kurumlarının uluslararası öğrencilere yönelik barınma imkânları geliştirilecek ve nitelikli yabancı uyruklu akademisyenlerin toplam istihdam içindeki payı artırılabacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; iş gücü piyasasına girme ve kalmada özellikle gençlerin, kadınların ve engellilerin yaşadıkları sorunlara çözümlerin geliştirildiği plan döneminde, iş gücü piyasasında yaşanan dijital dönüşüm ve teknolojik gelişmelerin neden olduğu önemli değişimleri dikkate alan, toplumun tüm kesimlerine, insana yaraysın iş fırsatlarının sunulmasına yönelik politikalar uygulanacaktır. İş gücü piyasasının ihtiyaçlarına yönelik esnek çalışma biçimleri etkinleştirilecek, çalışma saatleri üzerindeki denetimin etkinliği artırılabacaktır. Kısmi ve esnek çalışanların sosyal güvenceye erişimini artırmak üzere gerekli değişiklikler yapılacaktır, esnek çalışma biçimleri konusunda tüm sosyal taraflara yönelik farkındalık faaliyetleri artırılabacaktır.

Kıdem tazminatı reformu sosyal tarafların mutabakatıyla gerçekleştirilecektir.

Gençlerin iş gücü piyasasına aktif katılımları desteklenecektir. Bu bağlamda, staj, girişimcilik ve işbaşı eğitim programlarının etkinleştirilmesi yoluyla gençlerin işe geçişleri kolaylaştırılacaktır. Gençler, iş gücü piyasasında aranan eleman olmaları için ortaokuldan itibaren mesleki eğitime özendirilecek, gençlerin yeteneklerine ve piyasa taleplerine uygun eğitim almaları sağlanacaktır.

Kadınların iş gücüne ve istihdama katılımlarının artırılmasını teminen, bakım hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması başta olmak üzere iş ve aile yaşamını uyumlaştıran uygulamalar dinamik bir biçimde hayata geçirilecektir.

Piyananın ihtiyaç duyduğu alanlarda eğitim programlarının temeli olan meslek standartları ve yeterliliklerin oluşturulması; iş gücünün bilgi, beceri ve yetkinliklerinin belgelendirilerek, iş kazalarının azaltılması ve iş gücüne ehliyet kazandırılması sağlanacaktır.

Kayıtlı istihdamın teşvikine yönelik olarak veri analizine dayalı risk odaklı denetim faaliyetleri yaygınlaştırılacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kalkınma hedeflerine ulaşılmasında diğer bir önemli unsur sağlık hizmetleridir. Bu kapsamda, bireylerin fiziksel, sosyal ve ruhsal açıdan iyilik hâlinde olmalarının sağlanması, yaşam kalitesinin yükseltilerek, ekonomik ve sosyal hayata aktif ve sağlıklı bir şekilde katılımlarının temin edilebilmesi için kaliteli sağlık hizmet sunumu hedeflenmektedir. Sağlık hizmeti sunumunda bölgeler arası dağılımın iyileştirilmesi, fiziki altyapının ve insan kaynağının niteliğinin artırılması sağlanacaktır. Bu çerçevede, aile hekimlerince sunulan sağlık hizmetlerini nitelik ve nicelik olarak iyileştirmek suretiyle aile hekimi başına nüfusun 3.207’den 2.700’e düşürülmesi sağlanacaktır. Evde sağlık hizmetleri yaygınlaştırılacak, başta kırsalda yaşayanlar olmak üzere, yaşlılara sunulan sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması, yaşlılara yönelik koruyucu ve tedavi edici hizmetlerin güçlendirilmesi sağlanacaktır. Evde sağlık hizmetleri yaygınlaştırılarak erişim, etkinlik ve kalite artırılacak ve yoğun bakım, palyatif bakım ve geriatri hizmetinin evde bakım hizmetleriyle entegrasyonu sağlanacaktır. Yaşlılara yönelik sağlık izlemeleri gerçekleştirilecek, yaşla birlikte artan hastalıklara ilişkin koruyucu ve tedavi edici hizmetler güçlendirilecek, geriatri ve palyatif bakım hizmetleri sunan merkezlerin sayısı artırılabacaktır.

Üniversite hastanelerinin hastane işletmeciliği ayrıştırılarak, eğitim ve öğretim hizmetlerinin etkin bir şekilde sunumuna imkân verecek şekilde yönetim, hizmet sunumu ve finansman yapısı itibarıyla sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulacaktır. Ülkemizin sağlık turizmi alanında tanınırlığı ve

tercih edilirligi artırilacak, saglik turizmi hizmet kapasitesi nitelik ve nicelik olarak gelistirecektir. Geleneksel ve tamamlayici tip uygulamalarına iliskin hukuki duzenlemeler tamamlanacak, bu alanda merkez sayisi ve kamu hastanelerindeki unite sayisi artırilacaktır.

Sayin Basikan, degerli uyeler; ailenin guclendirilmesine yonelik politikalar, toplumsal butunlesme ve sosyal riskleri azaltmaya donuk kamu politikalarinin en etkililerinden ve en onemlilerindendir. On Birinci Kalkinma Planı doneminde aileye yonelik hizmetlerin kalitesinin, yayginliginin ve etkisinin artırilmasi yonunde onemli politika ve tedbirler hayata gecirilecektir,

Aileye yonelik verilen arastirma, egitim ve danismanlik faaliyetlerine devam edilecektir. Aile yapisini olumsuz etkileyen kotu aliskanliklari ve bagimliliklari etkilerinin azaltilmasi amaciyla arastirma ve projeler yurutulecektir.

Dinamik ve genc nufus yapisinin korunmasina katkı saglayacak programlar gelistirecek, ayrıca genis ve buyuk aile modelleri ozendirilecek ve kuşaklararası dayanisma guclendirilecektir. Aile dostu ve aile baglari guclendirici yayinlari artmasina yonelik calismalar yurutulecektir.

Sayin Basikan, degerli milletvekilleri; guclu toplumun inşası kadınların guclenmesiyle ancak mumkundur. Bu baglamda, kız çocuklari ve kadınların egitim ve ogrenime erisimi ile sosyal ve ekonomik hayata katiliminin artırilmasi, kaynaklara erisimin kolaylastirilmasi, kadının toplum içindeki statusunun gelistirilmesi için farkındaligin artırilmasina yonelik calismalar yonunlastirilacaktır.

Kadınlari siyasete aktif katilimlari artırilmasina iliskin tesvik edici calismalar yurutulecektir.

Kadınlari ekonomik faaliyetlerinin gelistirilmesi için kadın girişimcilere iş gelistirme sureclerinde danismanlik ve rehberlik hizmeti sunulacak, bu alandaki desteklerde kadınlara oncelik verilecektir.

Kadınlari tarafından kurulan kooperatiflere yonelik egitim, girişimcilik ve danismanlik gibi alanlarda sunulan destekler yayginlastirilacak ve gerekli hukuki duzenlemeler yapılmak suretiyle kadınların kooperatif kurmaları kolaylastirilacaktır. Kadınların kamuda yönetim ve karar organlarında daha fazla yer almalarını saglamaya yonelik yonlendirici ve tesvik edici yontemler gelistirecektir.

İş gücü piyasasının değişen ihtiyaçları çerçevesinde kız çocuklari fen, teknoloji, mühendislik, matematik alanlarındaki mesleklerle yonlendirilmesi için calismalar yurutulecektir.

Sayin Basikan, degerli uyeler; yüksek çocuk ve genc nufus oranına sahip olan ülkemizin bu nufus potansiyelini en iyi şekilde değerlendirmesi ve avantaja çevirmesi için erken çocukluk döneminden başlayarak etkin politikalar yurutulecektir.

Erken dönem çocuk bakımına, egitimine ve gelişimine yonelik hizmetlerin sunumu ile erişilebilirliğinin artırilmasi ve niteliğinin yükseltilmesine yonelik olarak, doğum öncesinden başlamak üzere anne-baba eğitimleri artırilacak, anne-babalara yonelik olarak çocukların yaş ve gelişme düzeylerine uygun beslenme, büyüme, egitim ve oyun içerikli materyaller gelistirecektir. Çocukların fiziksel, sosyal ve zihinsel gelişimlerini destekleyici kültürel, sanatsal, bilimsel ve sportif faaliyetler ozendirilecek, yayginlastirilacak ve erişilebilir hâle getirilecektir.

Başta sokakta, ağır ve tehlikeli işlerde, aile işleri dışında ücret karşılığı, gezici ve geçici tarım işlerinde olmak üzere çocuk işçiliğiyle mücadele edilecektir. Mevsimlik gezici tarımda çalışan ailelerin çocuklari gelişimlerine katkı saglayacak faaliyetler düzenli ve sürekli hâle getirilecek ve çocukların bu imkânlarla erişimi artırılacaktır.

Koruma ve bakım altındaki çocukların erken çocukluk döneminden başlayarak eğitim seviyelerini yükseltmeye, sosyal ve bireysel gelişimlerine hız kazandırmaya yönelik çalışmalar artırılacak, bakım sonrası süreçte sosyal hayata uyumları desteklenecektir. Koruma altındaki çocukların aile odaklı hizmetlerden faydalanması artırılacak, koruyucu aile hizmet modelinin güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik eğitim, bilinçlendirme ve tanıtım faaliyetleri geliştirilecektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; gençlerin kalkınmanın önemli itici gücü olma potansiyelini öne çıkarmayı amaçlayan On Birinci Kalkınma Planı döneminde gençlerin; yaşam becerileri yüksek, öz güven sahibi, insani ve millî değerleri haiz, bilgi toplumunun gerekleriyle donanmış, yetenekleri, eğitimleri ve tercihleri ile sosyal, siyasal ve ekonomik hayata aktif katılan, yaşadığı topluma ve sorunlarına duyarlı olmalarını amaçlayan politikalar öngörülmektedir.

Eğitimde ve istihdamda yer alamayan gençlerin profilleri belirlenerek eğitime, iş gücüne ve istihdama katılımlarını destekleyecek birey, aile ve toplum odaklı bütüncül bir yaklaşım geliştirilecektir. Söz konusu gençlerin eğitimde ve istihdamda olmama nedenlerine uygun olarak iş gücüne ve istihdama katılımlarını artırmak üzere teşvik programları uygulanacaktır.

Gençlik merkezlerinin sayısı ihtiyaca göre artırılacak ve benzer faaliyetler yürütülen kuruluşlarla ortaklıklar güçlendirilecektir.

Bağımlılık yapıcı maddelerin ilgi çekici olmaktan çıkarılması, sigara ve alkol gibi maddelerin erişilebilirliğinin zorlaştırılmasına yönelik tedbirler alınacak, gençlerin ve gençlik alanındaki profesyonellerin bağımlılıkla mücadele konusunda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi yönündeki çalışmalara devam edilecektir.

Gençlerin sosyal hayatta ve karar alma mekanizmalarında aktif rol almaları desteklenecek, hareketlilik programları özellikle dezavantajlı gençlerin taleplerine uygun biçimde genişletilip çeşitlendirilecektir.

Başta Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından gençlik merkezleri ve gençlik kamplarında yürütülen programlar olmak üzere, gençlerin kişisel ve sosyal gelişimine katkı sağlanmasına yönelik programlar ile faaliyetlerin sayısı ve kalitesi artırılacaktır.

Gençler gönüllülük faaliyetleri kapsamında bilinçlendirilecek ve yönlendirilecek, gençlerin gönüllü faaliyetlere katılımı teşvik edilecek, gençlik alanında faaliyet gösteren STK'lerin kurumsal kapasiteleri güçlendirilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; eğitim kurumları ile kamuya ait spor tesislerinin Gençlik ve Spor Bakanlığı koordinasyonunda ortak kullanıma ve vatandaşların erişimine açılması sağlanacaktır.

Spor endüstrisi ve teknolojileri alanındaki çalışmalar desteklenmeye devam edilecek, spor endüstrisinde faaliyette bulunan firmaların bilişim teknolojileri ve e-ticaret uygulamalarının sundukları imkânlardan faydalanılması suretiyle rekabetçi bir yapıya kavuşturulmaları sağlanacaktır.

Spor sektöründe mal ve hizmet üretiminde uluslararası kriterlere uygun rekabet şartlarını yerine getirecek marka ve kalite konusunda AR-GE çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Kalkınmanın oluşturduğu refahın tüm toplum kesimlerince hissedilmesi ve yoksulluğun azaltılmasına da yine büyük önem veriyoruz. Gelir dağılımının iyileştirilmesi, dezavantajlı kesimlerin gözetilmesi, sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması temel politika öncelikleri olacaktır.

Yaşlıların kendi tercihleri doğrultusunda bağımsız, aktif ve sağlıklı yaşayabildikleri, ekonomik ve sosyal hayatın içinde yer aldıkları bir ortam oluşturularak yaşlı nüfusun yaşam kalitesinin yükseltilmesi hedeflenmektedir.

Sosyal yardım-istihdam bağlantısı güçlendirilerek yoksul kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve üretken duruma geçirilmesine yönelik programlara işlerlik kazandırılacak, çalışabilir durumdaki kişilere yönelik yardımlar belirli şartlarla verilmeye devam edilecektir. Sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler arasındaki bağlantı güçlendirilecektir. Aile Sosyal Destek Programı'nın teknik, hukuki ve kurumsal kapasitesi artırılabilecektir. ASDEP Bilişim Sistemi ile Bütünleşik Sosyal Yardım Sistemi arasında gerçek zamanlı veri akışı sağlanacaktır. Sosyal hizmet faydalanıcılarının ihtiyaç duydukları kamu hizmetlerine erişimleri kolaylaştırılacaktır. İnsan odaklı sosyal politikalar çerçevesinde sosyal hizmet modellerinin çeşitlendirilmesi ve yaygınlaştırılması sağlanacak, sosyal hizmetler yaygınlaştırılarak daha etkin hâle getirilecek, kırılgan kesimlere yönelik sosyal hizmet programlarının niteliği ve niceliği artırılabilecektir. Gezici tarım işçilerinin sosyal hizmetlerden faydalanmalarının kolaylaştırılmasına yönelik uygulamalar gerçekleştirilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yurt içi ve yurt dışındaki kültür mirasımız toplumun kültür, tarih ve estetik bilincini geliştirecek, kültür turizmine katkı sağlayacak ve afet riskini dikkate alacak şekilde korunacak, taşınmaz vakıf kültür varlıklarına vakfiye şartları doğrultusunda işlevsellik kazandırılacaktır. Yurt içi ve yurt dışında taşınmaz vakıf kültür varlıklarımızı korumaya yönelik restorasyon ve onarım faaliyetleri nitelik ve nicelik olarak geliştirilecektir. Tarihî kent dokularına yönelik kentsel tasarımlar yapılacak, tarihî kent bölgeleri bu tasarımlara göre bütüncül anlayışla iyileştirilecektir.

UNESCO koruması altındaki alanlar başta olmak üzere, arkeoloji, edebiyat, tarih, tabiat konulu tematik kültür rotaları belirlenecek ve bunların tanıtımı sağlanacaktır.

Kültürümüzün temel unsurları, tarihimizin önemli şahsiyetleri, olayları, masal kahramanları ve kültürel zenginlik unsurlarımız tiyatro, sinema, belgesel, dizi ve çizgi filmlerle anlatılacaktır.

Türk sinemasının dünyada tanınan bir marka hâline gelmesi için sinema endüstrisinin gelişimi sağlanarak uluslararası rekabet gücünün artırılmasını teminen, "Ulusal Sinema Müzesi" ve arşivi kurulacak, ülkemizi önemli bir film çekim merkezi hâline getirmek üzere ülkemizde çekimi yapılacak yabancı yapımlar da desteklenecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kalkınma Planı'nda, genç ve dinamik nüfus yapısının korunması, yaşlıların yaşam kalitesinin yükseltilmesi için ekonomik ve sosyal hayata etkin bir şekilde katılabilmesi, yüksek kalitede uzun süreli bakım, sağlık ve diğer hizmetlerden yararlanabilmesi ve aktif yaşlanma ortamlarının oluşturulması hedeflenmektedir. Uzun süreli bakıma gereksinim duyan yaşlılar için hizmetler çeşitlendirilecek ve yaygınlaştırılacak, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir bakım güvence modeli geliştirilecektir. Farklı kurumlar tarafından sunulan uzun süreli evde bakım hizmetlerinde bütünlük ve kurumlar arası eş güdüm sağlanacak, yerel yönetimlerin hizmet sunumunda daha fazla rol almasına imkân verecek düzenlemeler yapılacaktır. Evde ve kurumsal yaşlı bakım hizmetlerinde çalışacak iş gücünün nitelik ve niceliği artırılabilecektir. Yaşlı nüfusun ekonomik ve sosyal hayata katılımı artırılarak aktif yaşlanma imkânları geliştirilecek, yaşlıların hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimi kolaylaştırılacaktır. Yaşlıların belirli şartlarda çalışma hayatında kalabilmesini sağlayacak mekanizmalar geliştirilecek, yaşlılarımızın tecrübelerinden faydalanabilmek için toplumsal karar alma süreçlerine aktif katılımları sağlanacaktır. Yaşlıların kendilerini dışlanmış ve yalnız hissetmedikleri bir ortam oluşturulacak, nesiller arasında fikir ve değer geçişinin sağlanabileceği sosyal mekân ve ortamlar oluşturulacak, dayanışmayı artıracak gönüllü faaliyet ve projeler desteklenecektir. Nesiller arası kültür paylaşımı ve dayanışmanın artırılması amacıyla yaşlıların aile içinde bakımı desteklenecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, ülkemiz sahip olduğu coğrafi konum ve tarihî geçmiş sebebiyle geçmişten bugüne göç olaylarıyla karşı karşıya kalmaktadır. 2011 yılında başlayan Suriye krizi sonrası da ülkemiz büyük bir göç dalgasıyla karşılaşmış olup şu anda uluslararası geçici koruma statüsüne sahip yaklaşık 3,6 milyon Suriyeliyi misafir etmektedir. On Birinci Plan döneminde, insan haklarına uyumlu, insan onuruna yakışır, güvenli, düzenli, veriye dayalı ve kontrol edilebilir dış göç yönetimi amaçlanmaktadır. Göç yönetiminin kurumsal yapısı güçlendirilecek ve etkinliği artırılacak, göç strateji belgesi çıkarılacaktır. Düzensiz göçün engellenmesi ve göçün düzenli olarak gerçekleşebileceği bir yapı için uluslararası iş birliği geliştirilecektir. Uluslararası koruma ve geçici koruma altındakilerin sosyal hayata uyumu artırılacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; On Birinci Kalkınma Planı'nın dördüncü alanı "Yaşanabilir Mekanlar, Sürdürülebilir Çevre" olarak belirlenmiştir. Bilindiği üzere, hızla artan nüfusla birlikte şehirleşme ve ekonomik faaliyetler çevre ve doğal kaynaklar üzerindeki baskıyı artırmaktadır. Bu kapsamda, çevre kirliliği, iklim değişikliği, çölleşme ve kuraklık gibi problemler insan yaşamını ve kalkınma sürecini olumsuz etkilemektedir.

Hızlanan iklim değişikliğinin doğal afetlerin artmasına neden olduğu görülmekte. Tüm bu değişen çevresel koşullarsa, sürdürülebilir çevre ve doğal kaynak yönetimi ile yaşanabilir kentlerin inşasını her zamankinden çok daha önemli bir politika alanı hâline getirmiştir.

On Birinci Kalkınma Planı döneminde, ülkemizde insan odaklı, doğal hayata ve tarihî mirasa saygılı, temel kentsel hizmetlerin adil ve erişilebilir şekilde sağlandığı, yaşam kalitesi yüksek ve dayanıklı yerleşimler oluşturulmasına yönelik politikalara ağırlık verilecektir.

Şehirleşmede yatay mimari esas alınacak; kentsel ortak yaşam, kentsel aidiyet, mahalle kültürü ve kent bilincini geliştirecek strateji ve uygulamaların yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Şehirlerin özgün kimliğini geliştirmek üzere; doğal, tarihî ve kültürel değerlerin korunması ve yeniden canlandırılması için yerel yönetimlere yönelik destek programları geliştirilecek, kent ve mahalle kültürü ve estetik ölçütü olarak "medeniyetimizi yaşatan şehir beratı" ve "özgün mahalle sertifikası" verilecektir.

Başta açık ve yeşil alanlar olmak üzere şehirlerdeki kamusal alanların korunması temin edilecek, bu alanların kadınlara, çocuklara, yaşlılara ve engellilere duyarlı olarak insan-tabiat ilişkisi çerçevesinde yeniden kurgulanması sağlanacaktır. Plan döneminde şehirlerimizde sağlıklı yaşam alanları oluşturmak, kentsel yeşil alan standartlarını ve yaşam kalitesini yükseltmek için millet bahçeleri 81 ile yaygınlaştırılacak, 2023 yılına kadar 81 milyon metrekaare alanda millet bahçesi yapılacaktır.

Kadastro modernizasyonuna devam edilecek ve bu kapsamda yenilenen veya sayısallaştırılan parsel sayısı 26.750'ye çıkartılacaktır. Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi'ne entegre bir gayrimenkul değer bilgi merkezi kurulacak ve taşınmazların değere yönelik verileri mülkiyet bilgileriyle birlikte tutulacaktır.

Plan döneminde akıllı şehir uygulamalarına özel önem veriyor olacağız. Bu kapsamda, yerel yönetimlerin akıllı şehir stratejilerini ve izleyecekleri yol haritalarını hazırlamaları teşvik edilecek, akıllı şehir projelerinin hayata geçirilmesi sağlanacak, akıllı şehir uygulamalarına yönelik yerli üretimin geliştirilmesi desteklenecektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; On Birinci Plan döneminde kentsel dönüşüm kapsamında konutların, tarihî kent merkezlerinin yenilenmesi ve sanayi iş yerlerinin kent dışına taşınmasına özel önem veriliyor olacak. Bu kapsamda afet riskli alanların tespiti ve ilanına ilişkin mevcut kriterler geliştirilecek; yüksek öncelikli alanlar çok ölçütlü değerlendirme sistemiyle önceliklendirilerek dönüştürülecektir.

İstanbul'da fay hattına yakın olan alanlar tespit edilerek kentsel dönüşüm çalışmalarında önceliklendirilmesi sağlanacaktır. Ayrıca İstanbul'da mevcut yapı stoku dikkate alınarak, kentsel dirençliliğin artırılması amacıyla mevcut altyapı sistemlerinde afet risk önceliklendirme çalışması yapılarak ihtiyaç duyulanlar yenilenecektir. Kentsel dönüşümün ülkemiz sanayisi için fırsata dönüştürülmesi amacıyla kentsel dönüşümün yerli ve yenilikçi üretimi destekleyecek şekilde uygulanmasına yönelik usul ve esaslar belirlenecektir.

Kentleşme, nüfus artışı, yenileme ve afetten kaynaklanan konut ihtiyacının arz talep dengesi gözetilerek karşılanmasını temel bir politika olarak benimsiyoruz. Plan döneminde dar gelirli ve dezavantajlı gruplara yönelik 250 bin sosyal konut üretilenecektir. Diğer yandan, kamunun, konut piyasasında düzenleyici, denetleyici, yönlendirici ve destekleyici rolü güçlendirilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kentsel altyapıların geliştirilmesi kapsamında; nüfusun sağlıklı ve güvenilir içme ve kullanma suyuna erişimi, atık suyun etkin yönetimi, atıkların insan ve çevre sağlığına etkilerinin en aza indirilmesi ve geri dönüşüm ve geri kazanımın sağlanması; erişilebilir ve maliyet yönünden etkin ve sürdürülebilir kent içi ulaşım sistemlerinin oluşturulmasını temel amaç olarak benimsemekteyiz.

Su kaynaklarının etkin kullanımı ve korunması amacıyla 25 havza için nehir havzası yönetim planları, sektörel su tahsis planları, havza master planları ve kuraklık yönetim planları tamamlanacaktır. Yer altı suyu kütlelerinin kalite ve miktar durumu belirlenecek, içme suyu ve atık su hizmetlerinin verimli, yeterli ve standartlara uygun şekilde sunulması sağlanacak, sorumlu kurumların işletme performansı ve yatırım verimliliği iyileştirilecektir. SUKAP programı, kayıpların azaltılmasına yönelik olarak geliştirilecektir.

Sıfır Atık Projesi uygulamaları ve atıkların ayrı toplama sistemi yaygınlaştırılacak, Katı Atık Programı uygulaması genişletilecektir.

Kentlerdeki trafik sıkışıklığının, kazaların ve hava kirliliğinin azaltılması amacıyla kent içi ulaşım talepli yönlü politikaların uygulanmasıyla özel araç yerine toplu taşıma sistemlerinin kullanımı özendirilecektir. Toplu taşıma sistemleri kullanımının yaygınlaştırılmasını teminen tek kart ödeme sistemi hayata geçirilecektir.

Büyükşehirlerde otopark alanlarının yanı sıra köprü, tünel gibi darboğaz oluşan altyapıların ücretlerinin dinamik fiyatlandırılması, park et-bin ve tercihli yollar gibi uygulamalar hayata geçirilecektir. Mevcut altyapının daha verimli kullanılabilmesi, trafik güvenliğinin artırılması, ulaşım talebinin doğru bir şekilde yönetilebilmesini teminen akıllı ulaşım sistemi uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; On Birinci Kalkınma Planı döneminde, bölgelerimizi, yeniliğe ve iş birliğine dayalı şekilde, imkân ve kabiliyetlerini yönetim temeline geliştirerek dönüştürmeye, böylece ülkemizin dengeli kalkınmasına azami katkıyı sağlamaya, bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmaya devam edeceğiz.

Görece geri kalmış bölgelerde kentsel ve sınai altyapıların geliştirilmesini, gelişme potansiyelini haiz sektörlerde istihdamın artırılmasını ve yaşam kalitesinin yükseltilmesini destekleyeceğiz. Bölgesel kalkınmanın kurumsal yapısını ve yönetişimini merkezi ve bölgesel düzeyde etkinleştirileceğiz. Görece geri kalmış bölgelerde Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı'nın uygulanmasına devam edilecek. Kalkınma ajansları vasıtasıyla sonuç odaklı programlar ve bölgeye özel yenilikçi destek mekanizmalarıyla daha odaklı ve etkili destekler sağlayacağız.

Sürdürülebilir kırsal kalkınma anlayışıyla, kırsalda yaşayan üretici birlikleri ve aile işletmelerinin üretim kapasitesinin ve kırsal iş gücünün istihdam edilebilirliğinin artırılması ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesi temel amaç olarak benimsenecektir.

Kırsal yerleşimlerin sosyal ve fiziki altyapısı, iskânı ve yeniden yerleşim işleri için yatırım ve hizmet ihtiyaçlarının tespiti ve bu ihtiyaçların giderilmesi sağlanacaktır. Köylerin mahallî müşterek nitelikli altyapı ve üstyapı ihtiyaçlarının giderilmesi için, büyükşehir olmayan iller için KÖYDES kapsamında; büyükşehir belediyesi bulunan illerde köy ve beldeden mahalleye dönen yerleşim yerlerinde ise Büyükşehirlerin Kırsal Altyapısı Projesi (KIRDES) kapsamında köylerin ve beldelerin kaliteli ve erişilebilir yol ağı, içme suyu, atık su tesisi, küçük sulama tesisi yapım işleri için finansal destek sağlanacaktır. KÖYDES ve KIRDES kapsamında 23 bin kilometre köy yolunun yapımı gerçekleştirilecek, KÖYDES kapsamında 5 bin köyün içme suyu tesisinin yapımı, yenilemesi sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; hukuk devleti, demokratikleşme ve iyi yönetim, planın temel eksenlerinden biri olarak belirlenmiştir. Ülkemizin kalkınması, ancak hukukun üstünlüğüne dayanan, toplumsal düzene ve bireysel haklara saygıyı ilke kabul eden, Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlükleri koruyan ve güçlendiren, hak ihlallerine karşı etkili bir şekilde mücadele eden bir yönetim anlayışıyla mümkündür. Bu kapsamda, yasama, yürütme ve yargının hukuka bağlı olduğu, temel hak ve özgürlüklerin anayasal güvence altında bulunduğu, idarenin tüm işlem ve eylemlerinin yargı denetimine açık olduğu, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığıyla kanun karşısında eşitlik ve sorumluluğun benimsendiği, vatandaşlara etkin hak arama yollarının sağlandığı hukuk devleti anlayışının daha da güçlenmesi, kurumsallaşması ve pekişmesi plan döneminin en önemli önceliklerden birini oluşturmaktadır.

Hukukta öngörülebilirlik, geriye yürümezlik, genellik, kazanılmış hakların korunması, eşit muamele, açıklık ve belirlilik ilkeleri yasama faaliyetlerinin temelini oluşturmaya devam edecektir. İfade özgürlüğüne ilişkin mevzuat ve uygulama gözden geçirilerek, bireylerin hak ve özgürlük alanlarının geliştirilmesi yönünde düzenlemeler yapılacaktır. Hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesine yönelik olarak ilgili kamu kurumlarının kapasiteleri geliştirilecek ve etkin koordinasyon sağlanacaktır.

Yürütmenin hukuka bağlılığı, nesnelliği, şeffaflığı ve hesap verebilirliği güçlendirilecektir. İdarenin her türlü genel düzenleyici işlemlerinin belirlilik, ölçülülük, nesnellik ve kazanılmış hakların korunması gibi hukukun temel ilkelerine uygun olarak oluşturulmasına yönelik mekanizmalar ve usuller geliştirilecektir. İdarenin işlem ve eylemlerinin kamuoyu tarafından şeffaf bir şekilde izlenmesine yönelik mekanizmalar artırılacaktır.

Vatandaş memnuniyetini esas alan, şeffaf, hesap verebilir, etkin, özel sektör ve sivil toplumla katılımcı bir yaklaşımla çalışan ve toplumsal potansiyeli güçlü bir biçimde harekete geçiren demokratik bir yönetim anlayışıyla kamuda demokratik müessese ve usullerin güçlendirilmesi plan döneminin temel hedeflerindendir. Kamu hizmetlerinin vatandaşa en yakın idari birimler eliyle yürütülmesi ve vatandaş memnuniyetinin üst düzeye çıkarılması için yerel yönetimlerin hizmet sunma kapasitesinin artırılması, daha şeffaf ve hesap verebilir bir yapıya kavuşturulması amaçlanmaktadır.

Gelişen teknolojilerin kullanımı, kaynakların etkili, ekonomik ve etkin kullanımını desteklemek için kamusal yetki kullanan ve görev icra eden kurumlar ve görevliler açısından hesap verme sorumluluğunun ve saydamlığın geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Plan döneminde e-devlet hizmetlerinin etkili bir şekilde kullanılması ve yaygınlaştırılmasıyla vatandaş odaklı hizmet sunumu ilkesi uygulanmaya devam edilecek, kamuda hesap verebilirlik ve şeffaflık güçlendirilecektir.

Plan döneminde, aktif vatandaşlık bilincinin geliştirilmesi, karar alma süreçlerine STK'lerin etkin katılımının sağlanması, sivil toplum-kamu-özel sektör iş birliğinin artırılması ve sosyal diyalog ortamının geliştirilmesi, sivil toplum kuruluşlarının kurumsal, beşerî ve finansal kapasitelerinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması, ekonomik ve sosyal refahın artırılması, hukuk devleti, demokratikleşme ve iyi yönetim ilkelerinin devlet tarafından güçlü bir şekilde sahiplenilmesi ve etkili bir biçimde uygulanmasıyla mümkündür.

Bilindiği üzere, ülkemiz, yardım elini dünyanın mazlum coğrafyalarına uzatmaya devam etmektedir. Türkiye'nin gelişmekte olan ülkelere yönelik gerçekleştirdiği resmî kalkınma yardımları, Onuncu Kalkınma Planı döneminde düzenli bir şekilde artış göstermiş -2018 yardımları Onuncu Kalkınma Planı döneminde artış göstermiş- 2018 yılı öncü verilerine göre 8,6 milyar dolara ulaşmıştır. Öncül verilere göre, Türkiye, 2018 yılı toplam resmî kalkınma yardımları tutarı açısından OECD Kalkınma Yardımları Komitesi üye ülkeleriyle kıyaslandığında 6'ncı sırada, resmî kalkınma yardımları/millî gelir oranı açısından ise 1'inci sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin İstanbul'u Birleşmiş Milletlerin bir bölgesel merkezi hâline getirme politikası kapsamında, birçok Birleşmiş Milletler kuruluşunun İstanbul'a taşınması sağlanmıştır. Haziran 2018'de ülkemizde en az gelişmiş ülkeler için Birleşmiş Milletler Teknoloji Bankası kurulmuştur. Türkiye'nin insani yardımları da içeren uluslararası kalkınma iş birliği faaliyetlerinin, ülkemizin ve bölgemizin istikrarı ve ihtiyaçları ile uluslararası hukuk ve uluslararası insancıl hukuktan kaynaklanan mevcut yükümlülüklerimiz dikkate alınarak, kapsayıcı ve stratejik bir yaklaşımla, daha etkin ve koordinasyon içerisinde yürütülerek ülkemizin ve diğer ülkelerin kalkınmasına azami katkıyı sunması temel amaçtır. İslam ülkeleri, AB, diğer bölge ülkeleri ve bölgesel oluşumlarla siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel alanlarda ilişkilerin artırılmasıyla çok taraflı ve bölgesel iş birliklerinden daha etkin yararlanılması hedeflenmektedir. Diğer yandan, ülkemizin gelişmekte olan ülkelerin sorunlarının küresel gündeme taşınması ve bu sorunların çözüme kavuşturulması başta olmak üzere küresel nitelikteki sorunların çözümünde aktif rol alması sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yürütmenin hızlı ve etkili yapısı ile bu çerçevede uygulanacak en üst politikaların belirlendiği On Birinci Kalkınma Planı'nın kamu kurumlarımızca kararlı ve etkin bir şekilde uygulanması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, kalkınma planındaki gelişmelerin izlenmesi ve değerlendirilmesini etkin bir izleme ve değerlendirme mekanizması aracılığıyla gerçekleştirecek ve her yıl bir rapor şeklinde Sayın Cumhurbaşkanımıza sunuyor olacağız. Kamu kuruluşları, planın amaç, hedef, ilke ve politikaları çerçevesinde kendi görev alanlarına ilişkin alt politikaların ve tedbirlerin geliştirilmesinden sorumlu olacaktır. Bütçe ve harcama süreçlerinde planın amaç, hedef ve politikaları temel çerçeveyi oluşturacaktır.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; katılımcı bir süreçte yoğun bir çalışma dönemi sonucunda hazırlanan, yüce Meclisimizin görüşüne sunulan On Birinci Kalkınma Planı'nın ana yaklaşımını ve temel içeriğini Komisyonumuzun değerli üyelerine, sizlere aktarmış bulunmaktayım. Kalkınma planı çalışmalarına katkı ve emek veren, başta sürecin koordinasyonunu yürüten Strateji ve Bütçe Başkanlığımız olmak üzere tüm bakanlıklarımız yönetici ve çalışanları ile özel sektör, sivil toplum ve akademi camiasına teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyorum. On Birinci Kalkınma Planı'nda uygulamaya konulacak politikalar ve ulaşılmaya çalışılacak hedeflerle, Türkiye'nin daha hızlı bir kalkınma sürecine girmesi, insanımızın daha fazla refah içerisinde, mutlu bir şekilde yaşayacağı, ülkemizin uluslararası düzeydeki saygın konumunu daha da güçlendirecek adımların kararlı bir biçimde el birliğiyle atılması dilek ve düşüncelerimi sunuyor, Kalkınma Planı'mızın milletimize ve

devletimize hayırlı olmasını diliyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. On Birinci Kalkınma Planı'na katkı sağlayacak olan Plan ve Bütçe Komisyonun çok Değerli Sayın Başkanı ve çok değerli üyelerine, sizlere şimdiden teşekkürlerimi sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımıza sunuşları için çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Efendim?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun, nedir konu?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usul üzerine bir talebimiz olmuştu, onunla ilgili bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, yani...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir önerim olacak, o açıdan.

BAŞKAN – Nedir?

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Fuat Oktay'ın sunumunda On Birinci Kalkınma Planı'nın hazırlanmasıyla ilgili süreç hakkında bilgi alamadıklarına ve müzakerelere sosyal tarafların da çağrılmasını talep ettiklerine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımızın sunuşunu dikkatlice dinledim, teşekkür ediyorum kendisine de. Ancak bu kalkınma planının hazırlanma süreciyle ilgili sunum içinde bilgi vereceğini söyledi ama muğlak bilgiler aldık, net bilgiler alamadık. Yani nasıl hazırlandı, hangi kurumlar hazırladı, sosyal taraflar kimlerdi, hangi sosyal taraflarla görüşüldü, bunlarla ilgili bilgi alamadık. Bir de neden geciktiğiyle ilgili de bilgi alamadık. Yani siz o konuda söz vermediniz Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımıza, kendisi de bu konuda bilgi vermedi. Hani bunların bilgisini alabilseydik, hazırlığımızı ona göre yapardık. Çünkü bu beş günlük süreçte biz de sosyal kesimlerle görüşeceğiz yani sendikalarla görüşeceğiz, borsalarla, odalarla, barolarla görüşeceğiz ve hangileriyle görüşüldüğünü, hangileriyle birlikte hazırladığını bilmiyoruz. Mesela sendikalarla görüşüldü mü bu süreçte, bilmiyoruz, hangi sendikalarla görüşüldü, bilmiyoruz, barolarla, odalarla, borsalarla.

BAŞKAN – Evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, bu konuda bilgi alabilirsek şimdi daha iyi hazırlanırız.

BAŞKAN – Memnuniyetle...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İkinci önerimi söyleyeyim. Sosyal taraflar olarak bu müzakerelere sanıyorum katılmalarında bir engel yok, görüş bildirmelerinde. Yani sendikaların, değil mi, baronun, odaların, meslek örgütlerinin bu kalkınma planına katkı sunmasında usulen bir engel yok. Benim önerim, bizimde önereceğimiz, kendileri de yani sosyal tarafların... Yani Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı defalarca referans verdiği için söylüyorum, hep sosyal taraflara referans verdi. Bu, yalnızca

milletvekillerinin kalkınma planı değil, topyekûn 81 milyonun, Türkiye'nin kalkınma planı ve sivil toplum örgütlerinin, odaların, borsaların, sendikaların, işçi kesimlerinin, ekoloji örgütlerinin katkı sunması çok önemli.

Benim sizden istirhamım, talebim daha doğrusu, bu müzakerelere bu kurumların da çağırılması ve onların da görüşlerinin, katkılarının alınmasının sağlanmasıdır.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, On Birinci Kalkınma Planı'mızın sunumu tamamlanmıştır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bir şey demediniz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Bize tablolar dağıtılmadı..

BAŞKAN – Alınan karar gereğince, Kalkınma Planı'na ilişkin bir sonraki toplantımızda planın birinci bölümünü görüşeceğiz. Toplantıya ilişkin gündem tarihi sizler daha sonra duyurulacaktır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Teşekkür ediyor, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.40

